

Átvizsgáltuk a tárnát, de csak egy szűk, vízszintes üreget találtunk, melynek járható hossza kb. 3-4 m. A további rész fokozatosan elszűkül.

Beszámoló a tatabányai Bányász Művelődési és Oktatási Központ "Vértes László" Karszt- és Barlangkutató Csoportjának 1979.

évi tevékenységéről

Juhász Márton

Jubileumhoz érkeztünk, ebben az esztendőben ünnepeltük csoportunk alakulásának 10 év-

fordulóját. Visszapillantva az elmúlt évtizedre, a fontosabb állomások a következők:

1969. február 18. Alakulás a Tatabányai Szénbányák támogatásával.

1970. A Vértes László-barlang feltárása.

1971-72. Kiszréti-barlang, Bányász-barlang feltárása.

1973. A Szelim-barlang kutatása. Országos Karszt- és Barlangkutató Találkozó rendezése.

1974.. A csoport gyakorlatilag fenntartó szerv nélkül marad. A Tükör-forrásbarlang feltárása.

1975. A Kis-gerecsei kutatások kezdete, a Jura-zsomboly és a Tüzköves-barlang feltárása.

1976-79. Rendszeres terepi munka, nyári időszakban a Kis-Gerecsén, télen a Déli-Gerecsében.

1976. A csoport a Bányász Művelődési és Oktatási Központ fenntartásába kerül és felveszi a "Vértes László" nevet.

1978. A Vértes László-barlang lezárása.
Pisznicei-kőfejtők üregeinek feldolgozása.

1979. III. helyezés a Cholnoky pályázaton.

Kajmáti barlangok feldolgozása.

A Kis-gerecsei kutatások befejezése.

1979. nemcsak a jubileum, hanem a munka éve is volt. Öt éves kutatómunka befejezése-

ként elkészítettük a Jura-zsomboly és a Tüzköves-barlang kutatási zárójelentéseit.

Kajmáton 12 barlang alapdokumentációját - térkép- és fotódokumentáció, rövid leírás - készítettük el. Jelentősebb feltáró munka a Déli-Gerecsében történt, elsősorban a Vér-

tes László-barlangban. Itt sajnos a szifonáttörés eddig nem sikerült. A Hapci- és Szende-barlangokban is csak kisebb eredményeket értünk el.

Feltáró kutatás

Vértes László-barlang

1978-79. telén folyamatosan dolgoztunk a végpont bontásán. Az agyagszifont borító 1-1,5 m-nyi vizet a lezárlások idején nylonzsákokban raktároztuk a Szifonteremben. A kitermelt anyagot zsákolva ugyancsak itt helyeztük el.

A korán, február elején beköszöntött hóolvadás és azt ezt követő hosszú csapadékos időszak miatt két hónapra le kellett állnunk, mivel a munkahelyet nem tudtuk víztele-
níteni.

Április 18-22. között rendezett tavaszi táborunk is balul sikerült. Háromnapos folyamatos bontás után a megindult esőzés megkádályozta a további munkát. A szifon feletti kúrtóból befolyó nagymennyiségű vizet már nem tudtuk hová elhelyezni.

Értékelve az eddigi tapasztalatokat, megállapíthattuk, hogy a zsákos módszer nem vált be, túlságosan ki voltunk szolgáltatva az időjárás szeszélyeinek. A csepegő, szivárgó vizutánpótlás egy-két műszak után olyan mennyiséget eredményezett, hogy a Szifonteremben szinte már mozdulni sem lehetett a vízzel telt zsákoktól.

A nyári hónapokban elvégeztük a bejárati akna és a zárszerkezet karbantartását, rendszeresen ellenőriztük a szifon vízszintjét.

Ősszel a végpontra egy kéziszivattyút szereltünk be, a Travi-teremben 2 m-es, műanyag-fóliával bélelt medencét alakítottunk ki. Ide nyomattuk fel a szifon vizét, így lent lényegesen javultak a munkakörülmények, s a tárolási kapacitás is megnőtt.

A barlang bejárata mellé kis faházikót építettünk. Itt télen öltözési, melegedési, s nyolc embernek alvási lehetőség is van.

November közepén kezdtük el újra a szifonbontást, a munka azóta is folyik.

Klimamérés a tervezett hat alkalom helyett csak egyszer történt.

Vértés László-barlang. 1979. július 8-án végzett klimamérés adatai /Assmann-féle pszichrométer - elől a száraz hőmérséklet/.

Felszin	15,3-14,0
I. terem, -6 m	7,7- 7,7
Hasadékterem, -16 m	8,1- 8,1
Lebujó alatt, -25 m	8,3- 8,3
Nagy hasadék, -35 m	8,9- 8,8
Nagyterem, -41 m	8,9- 8,8
Travi-terem, -52 m	9,0- 9,0
Szifonterem, -59 m	9,4- 9,4

Hapci-barlang

Folytattuk a bejárat alatti törmelék bontását. Továbbra is kézi erővel voltunk kénytelenek dolgozni, mivel a szűk bejárati nyílás és a gyenge szellőzés miatt robbanómotoros berendezést nem alkalmazhattunk. Kb. 2 m követ véstünk szét, az előrehaladás 1,5 m.

Szende-barlang

Hat méter mélységben szabad járatba jutottunk. A kb. 10 m hosszú, lapos folyosó kezdetén kőtörmelék, beljebb homokos agyag halmozódott fel. A mennyezeten cseppkövek is megfigyelhetők.

1980-ban itt állandó munkahelyet kívánunk létesíteni.

Szolim-barlang

Tavasszal megtisztítottuk a barlangot a télen kifagyott, meglazult kövektől. Különösen a mennyezeti felszakadás környéke kívánt sok munkát. Nyáron újabb tisztogatást végeztünk, a Barlangi Mentőszolgálat bemutatója előtt eltávolítottuk a barlangban összegyűlt nagymennyiségű szemetet.

Veres-hegyi-barlang

Megtisztítottuk a barlang Ny-1, a felszint kb. 3 m-re megközelítő folyosóját, s újra mértük ezt a szakaszt. 10 munkatúrán 35 fő 160 órát dolgozott itt. A jövőben itt állandó munkahelyet kívánunk létesíteni.

A barlangban két ponton vettünk kitöltésmintát, melyeket dr. Kordos László dolgozott fel. A minták a következő gerinces maradványokat tartalmazták:

1. Bufo sp. - varangy

Rhinolophus euryale - kereknyergű patkósorru denevér

Talpa europaea - vakond

Myodes glareolus - erdei pocok

Homo sapiens - ember

Cervus elaphus - ginszarvas

2. Rhinolophus euryale - kereknyergű patkósorru denevér

Lepus europaeus - mezei nyúl

Canis sp. - kutyaféle

A két gyűjtési pont faunája között eltérés nincs. Minden faj ma is él a hazai lombos-erdei közephegységi területen. Valószínűleg óholocénnél /régészeti neolitikumnál/ fiatalabb kori. /dr. Kordos László/

Tűzköves-barlang

Elsősorban adatgyűjtés, mintavétel céljából történtek a leszállások.

A kutatóakna a nyár folyamán beomlott, ujrabontását nem tudtuk elvégezni. A barlangban végzett pótmérések után elkészült térkép már ezt az állapotot tükrözi.

A kutatást 1979. nyarán befejeztük, a hágcsót kiszereeltük, a bejáratot lefedtük.

A kutatási zárójelentést elkészítettük.

Jura-zsonboly

Bontottuk a Kis-nyelő végpontját, a kötörmelékves vörösgyaggal kitöltött szűk hasadéokban továbbjutni nem tudtunk. Az 1977-es térkép kiegészítése miatt pótméréseket végeztünk.

A kutatást 1979. végén befejeztük, a hágcsókat kiszereeltük, a bejáratokat lefedtük.

A kutatási zárójelentést elkészítettük.

A héregi Kajmát barlangjai

A Kajmát héregtől É-ra emelkedik, a Nagy-Gerecse DK-i mellékröge. Tömegét dachsteini mészkő alkotja. Kis területű fennsíkja erősen karsztosodott, de itt töbör, víznyelő nem található. ÉK-DNY irányú letörésének meredek, sziklás falában igen sok kisebb üreg nyílik. Ezekről már történt ugyan irodalmi említés /1-5./, de a terület rendszeres bejáratát, a barlangok alapidokumentációjának elkészítését csoportunk végezte el 1979. nyarán.

A megismert üregek többsége fiatal, hasadék mentén keletkezett kifagyásos fülke vagy rétegrésbarlang. Néhány karsztos eredetű, elaggott, de így is jellegzetes, szép formákat mutató üreg képződése lényegesen régebbre, feltehetően a pliocén végére - pleisztocén elejére tehető. Ezek további kutatása a jövőben még sok érdekességgel szolgálhat.

A kajmáti barlangok irodalma:

- 1./ Bertalan Károly: Magyarország barlangkatasztere.
Kézirat
- 2./ Bertalan Károly - Id. Schönviszky László: Bibliographia Spelaeologica Hungarica Karszt- és Barlangkutató IV-VIII. Bp. 1962-1974. /megj. 1965-1976./
- 3./ Cramer, Helmuth - Kolb, H. - Vigh J.: Weitere Beiträge zur Geologie ungarischer Karstgebiete. Beobachtungen im Gerecse-Gebirge. Mitteilungen über Höhlen- und Karstforschung. Jg. 1931. Berlin, 1931.
- 4./ Holényi László: Gerecse utikalauz Bp. 1959.
- 5./ Vigh Gyula: A Gerecse barlangjai. Turisták Lapja. Bp. 1937.

Kajmáti 1.sz. barlang

K-Ny-i irányú hasadék menti és réteglapok közötti kőzetkipattogzással keletkezett átjáróbarlang. A kajmáti sziklafal D-i szirtjében található, kb. 280 m tszf. magasságban. Nyugat felől meredek törmelékletű közelíthető meg, keletről 10 m-es letörés határolja. A lapos, széles járat árkádosan délen is a szabadba nyílik. Kitöltése kevés kőtörmelék.

Felmérve veszített pontokkal. Hossza 4,5 m.

Kajmáti 2.sz. barlang

Az 1.sz. barlangtól É-i irányba induló sziklafal második párkányáról nyíló rétegrésbarlang. Kis, lapos termecskéjét középen kőzetspillér tagolja. Kitöltése kőtörmelékes humusz.

Felmérése veszített pontokkal történt, hossza 3 m.

Kajmáti 3.sz. barlang

A 2.sz. barlanggal azonos szinten, attól É-ra 4 m-re található. Hasadék mentén képződött lapos üreg. Kitöltése kőtörmelékes humusz.

Felmérve veszített pontokkal. Járható hossza 3,5 m.

Kajmáti-átjáró

A 2.sz. barlang alatt, az alsó padban, ÉK-DNy irányú hasadék mentén keletkezett átjáróbarlang. Kőzetkipattogzással bővült, de falain korróziós nyomok is felismerhetők, valamint mészkiválás figyelhető meg. Kitöltése kőtörmelékes humusz.

Felmérve állandósított pontokkal. Hossza 4,5 m.

Kajmáti 5.sz. barlang

A Kajmáti-átjáró mellett, kis sziklabeugróból nyíló, nehezen észrevehető üreg. Rövid, lapos, Ny-K-i hasadék mentén keletkezett bejárati kuszodája ÉK-DNy-i irányban elnyúló kis termecskébe vezet. Ennek falait elaggott cseppkövek, néhol gömbös mészkivállások díszítik, szép Megalodumetszetek is megfigyelhetők. Szembetűnő a bejárati szakasz és a terem közötti morfológiai különbség. A barlang kitöltése kötörmelékés humusz. A termecskét denevérek lakják.

Felmérve veszített pontokkal. Hossza 4,8 m.

Kajmáti 6.sz. barlang

A második összefüggő sziklafal tövében két nehezen észrevehető bejárattal nyílik. Egy- más felé tartó szűk kuszodái kb. 4 m után egyesülnek, innen ÉNy-i irányú járat folytatódik, ez a rész már nem járható. Falai simára csiszoltak, jellegzetes csésze alakú eróziós formákkal és elaggott cseppkövekkel. Kitöltése kötörmelékés humusz.

Felmérve veszített pontokkal. Mért hossza 5 m, + becsült hossza 5,3 m.

Héregi-barlang

A Kajmáti 6.sz. barlangtól északra néhány méterre, az alsó pad tövében, kb. 260 m tszf. magasságban található. Bejárati szakasza befelé emelkedő lapos, néhol kiöblösödő kuszoda, mely egy E-D-i tektonikai irányítottaságú, 5 m hosszú, 2 m széles, 2 m magas terembe vezet. A terem végét a mennyezetnél omlás zárja le. E közelében a falon szép Megalodus-metszetek láthatók. A falakat elaggott cseppkövek és lefolyások díszítik, gömbös mészkivállás és néhány tenyérnyi fenn nőtt kristályos kalcitbevonat is megfigyelhető. A fiatal, 1-2' cm-es cseppkövek jelenleg is aktívak.

Kitöltése sárgásbarna kötörmelékés agyag, sok csontmaradvánnyal /mell./, és az omlásból származó kötörmelék. Állatvilágát szunyogok és pókok képviselik, a felméréskor két denevért is megfigyeltünk. A terem mennyezetén elmosódott kormozott feliratok találhatóak.

Felmérése állandósított pontokkal történt. Hossza 13 m, magassága 6 m.

Irodalma: 1; 2; 3.

Kajmáti 8.sz. barlang

A harmadik sziklafal D-i végében, kb. 280 m tszf. magasságban, a második párkányról nyíló kifagyásos-korróziós kőfülke. Kis beugrója a réteglapok közötti kőzetkipattogzás következtében árkádosan a szabadba nyílik. A falakon mészgömböcskék váltak ki, néhány elmosódott felírás is látszik. Kitöltése kötörmelékés humusz.

Felmérve állandósított pontokkal. Hossza 5 m.

Kajmáti-sziklaeresz

A 8.sz. barlangtól északra, avval azonos szinten található. Réteglapok közötti kőzetkipattogzással keletkezett. Kitöltése kötörmelékés humusz. Falain több felirat látható a 30-as - 50-es évekből.

Felmérve állandósított pontokkal. Hossza 14 m.

Kajmáti 10.sz. barlang

Két bejárata a második pad tövében nyílik. ÉNy-DK irányú hasadék mentén keletkezett karsztos eredetű üreg. Rövid bejárati kuszodája 2,7 m után két szintre oszlik, majd hamarosan újra egyesül. Az elágazásig járható. Elaggott cseppkövek, lefolyások, farkasfogak díszítik. Gazdag a mészkiválás, a falakon mészgömböcskék, a kitöltésen vékony bevont formájában. Kitöltése kötörmelékes humusz.

Felmérve állandósított pontokkal. Mért hossza 6 m, + becsült hossza 3 m.

Kajmáti-hasadékbarlang

A harmadik sziklafal É-i végének alján nyíló, nehezen megtalálható üreg. K-Ny-i irányú törés mentén keletkezett tipikus hasadékbarlang. Memnyezetét elaggott cseppkövek díszítik, a falakon mészkiválás, néhol vasas elszíneződés látható. Kitöltése humuszos, kötörmelékes vörösgyag, kevés csontmaradvánnyal /mell./.

Felmérve állandósított pontokkal. Hossza 3 m.

Irodalma: 1; 2; 3; 4; 5.

Kajmáti 12. sz. barlang

A kajmáti letörés meredek, sziklás É-i részén, kb. 20 m-rel a tető alatt nyílik. Két bejárata egy hasadék mentén keletkezett szűk kuszodába vezet. Kitöltése humuszos kötörmelék.

Felmérve vesztett pontokkal. Hossza 6 m.

A pisznicei Rejtett-barlang

A Nagy-Pisznice déli oldalában, a kőfejtők Ny-i vége közelében a felső bányaszinten található. Bejárata az 1978-ban dokumentált Szunyog-folyosótól nyugatra, 4 m-re, azaz azonos szinten nyílik. A gumós és táblás mészkő határán kialakult rövid kuszójárat. Ki töltése kötörmelék, befelé növekvő agyagtartalommal.

Felmérése vesztett pontokkal történt. Járható, mért hossza 5,2 m, + becsült hossz 3 m.

Adatgyűjtő tevékenység

Térképdokumentáció

Jelentősebb térképező munkát Kajmáton végeztünk. Itt 12 kisebb üreg térképdokumentációját készítettük el. Pisznicén egy barlang felmérése történt meg.

Ezek jellemző adatai:

Barlang neve	hossza	Térkép méret- aránya	Alaprajz Hossz- Keresztszelv.
Kajmát 1.sz.bg.	4,5	100	AHK
Kajmát 2.sz.bg.	3,0	100	AHK
Kajmát 3.sz.bg.	3,5	100	AHK
Kajmáti-átjáró	4,5	100	AHK
Kajmáti 5.sz.bg.	4,8	100	AH
Kajmáti 6.sz.bg.	5,0	100	AHK
Héregi-bg.	13,0	100	AHK
Kajmáti 8.sz.bg.	5,0	100	AHK
Kajmáti-sziklaeresz	14,0	100	AHK
Kajmáti 10.sz.bg.	6,0	100	AHK
Kajmáti-hasadék bg.	3,0	100	AHK
Kajmáti 12.sz.bg.	6,0	100	AH
Rejtett-barlang	5,2	100	AHK
Összesen:	77,5 m		

Pótmérések történtek a Tüzköves-barlangban és a Jura-zsombolyban az elmúlt két évben bekövetkezett változások miatt, a Veres-hegyi-barlangban egy esetleges új bejárat megnyitásának felszíni kitűzése végett. Elkészült felszíni térkép: Kajmáti 1-12.sz. barlangok helyszínrajza, M = 1:10.000.

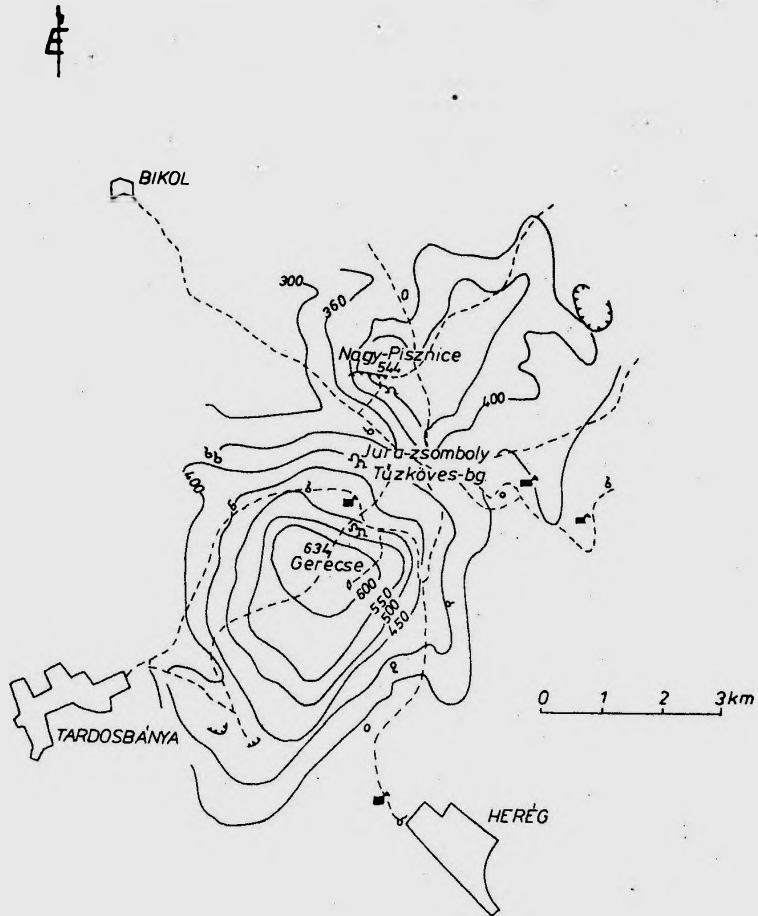
Fotódokumentáció

Fekete-fehér felszíni fotódokumentációt készítettünk 12 kajmáti barlangról és a pisznicei Rejtett-barlangról. Elkészítettük a Tüzköves-barlang és a Jura-zsomboly részletes fotódokumentációját a kutatási zárójelentéshez. Színes diapozitivet elsősorban túráinkon használtunk. Ezzel a Bükkben és az Aggteleki-karsztvidéken készült sok felszíni és barlangi felvétel. Csoportunk fotóanyaga ebben az évben kb. 200 fekete-fehér és közel 500 színes felvétellel gyarapodott.

Klimamérések

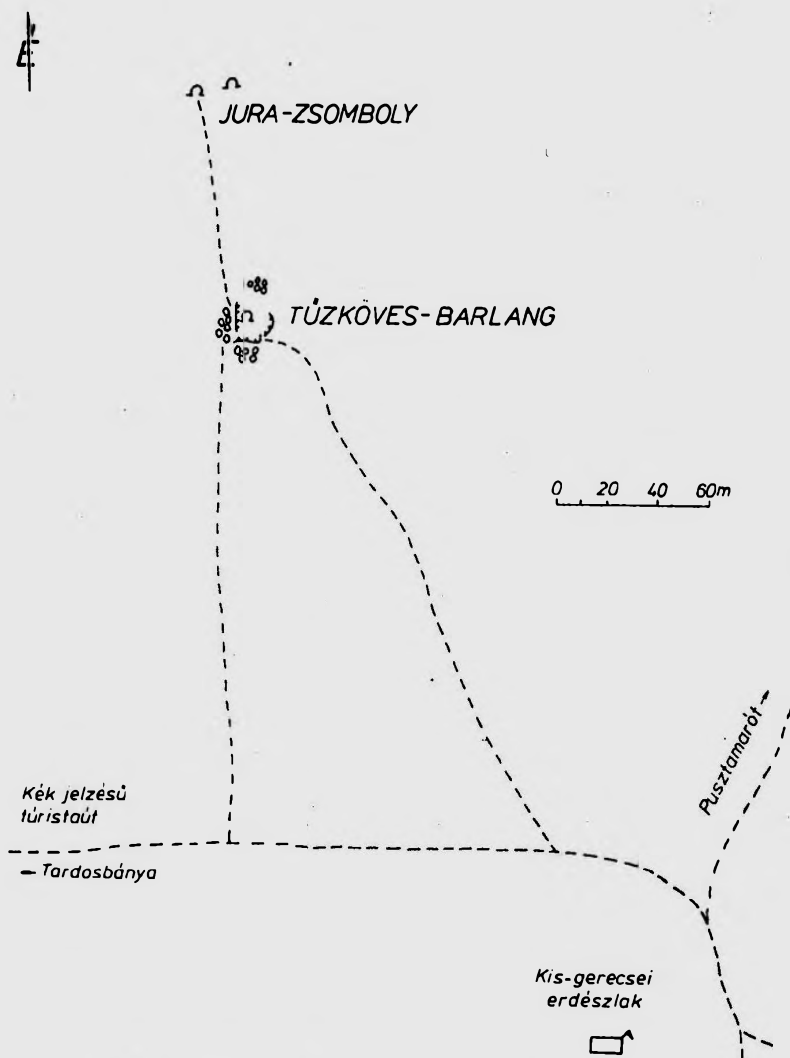
A Vértes László-barlangban terveztünk méréssorozatot Assmann-féle pszichrométerrel. Sajnos műszerproblémák miatt csak egy alkalommal történt mérés, ezt a barlang kutatási jelentésénél ismertettük.

KIS-GERECSEI KUTATÁSI TERÜLET
ÁTNÉZETES HELYSZÍNRAJZA

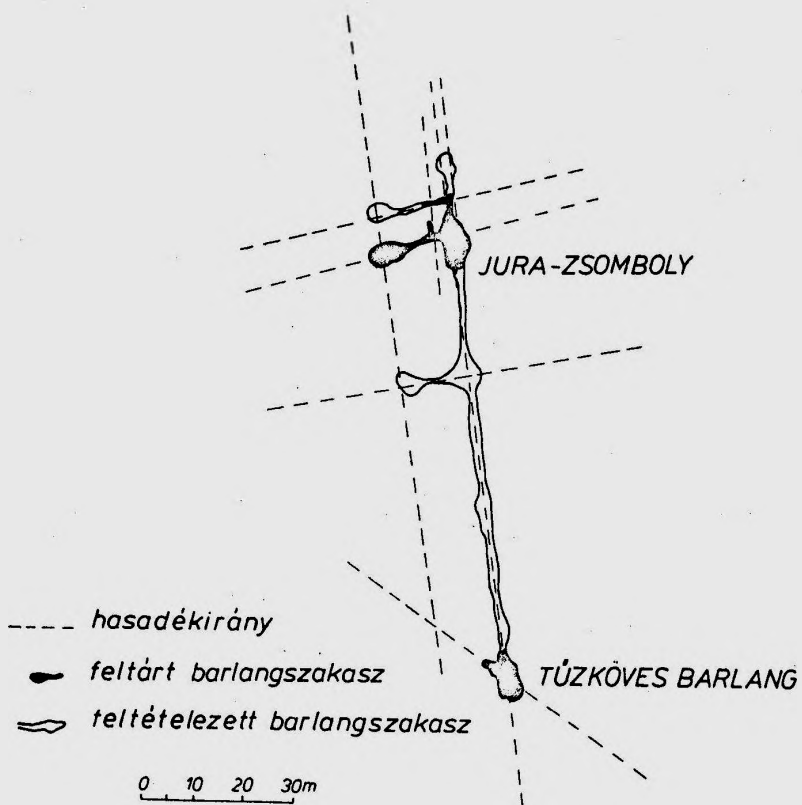
VÉRTES LÁSZLÓ KARSZT-ÉS BARLANG-
KUTATÓ CSOPORT 1977-1979

KIS-GERECSEI KUTATÁSI TERÜLET
RÉSZLETES HELYSZÍNRAJZA

VÉRTES LÁSZLÓ KARSZT- ÉS BARLANG-
KUTATÓ CSOPORT
1976-1979.

A FŐBB HASADÉKIRÁNYOK ÉS A BARLANG-
JÁRATOK VISZONYA A KIS-GERECSÉN

VÉRTES LÁSZLÓ KARSZT-ÉS
BARLANGKUTATÓ CSOPORT
1977-1979.

GERECSE-HEGYSÉG TŰZKÖVES-BARLANG

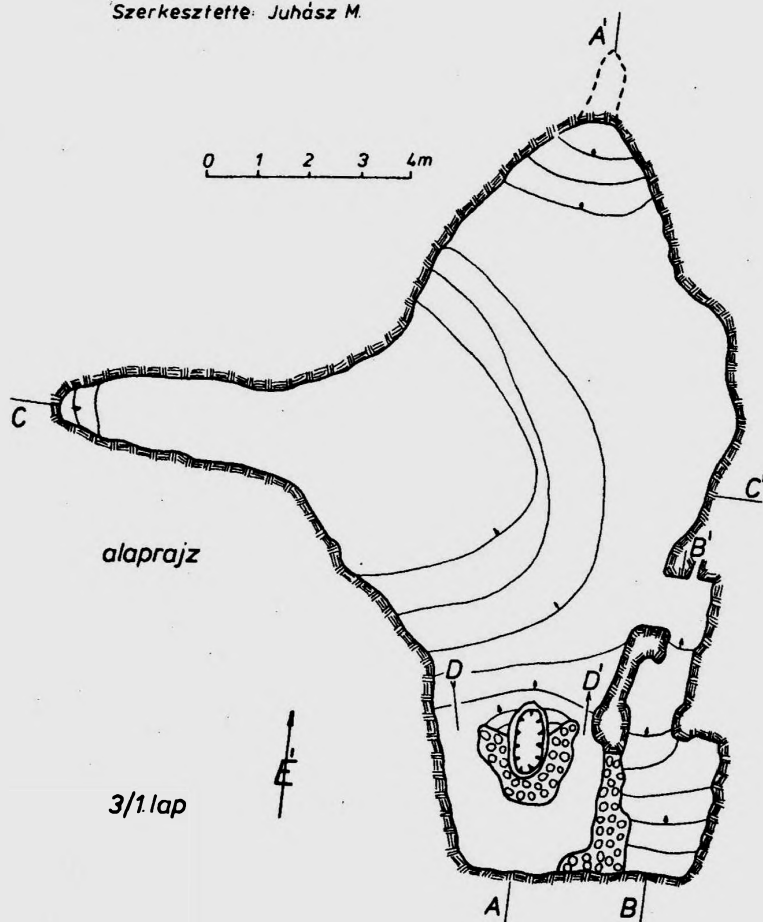
Felmérte: Vértes László Karszt-és Barlangkutató

Csoport 1977-1979 07.29.

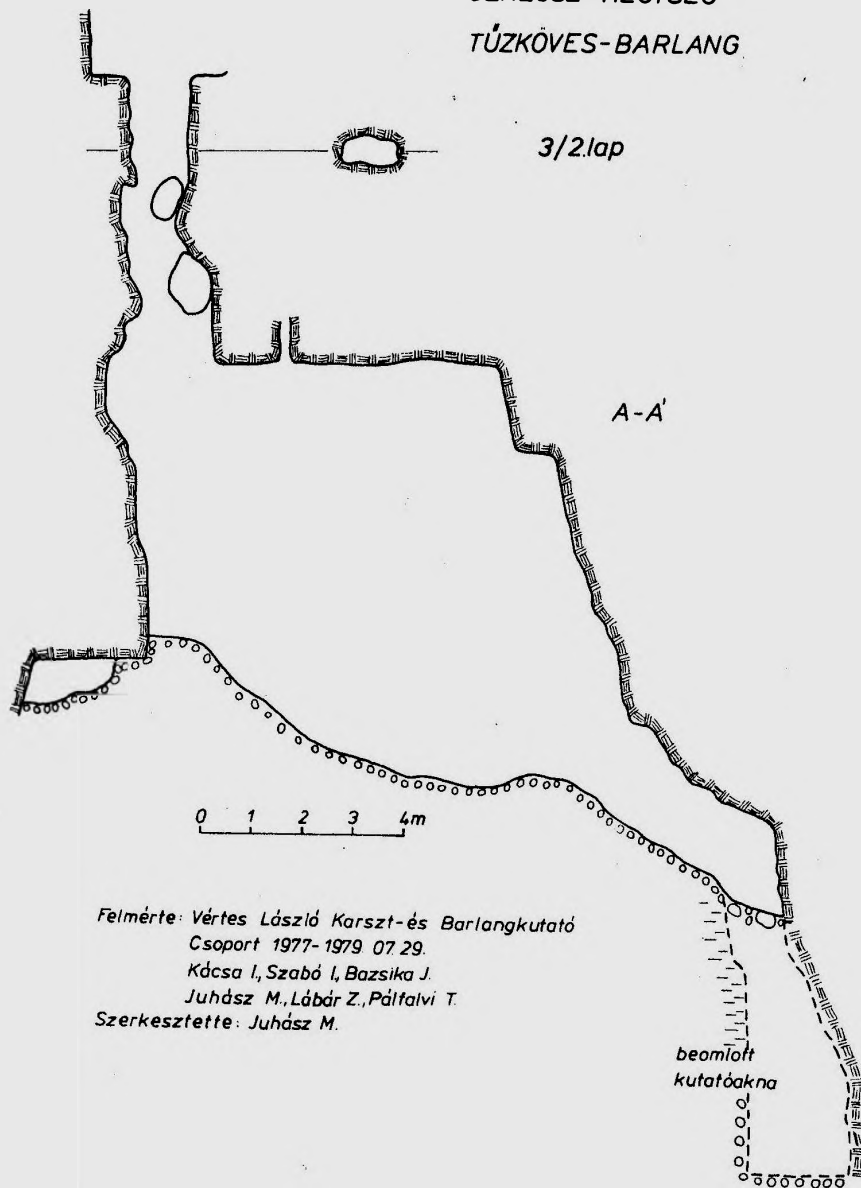
Kácsa I, Szabó I, Bazsika J,

Juhász M, Lábár Z, Páltalvi T,

Szerkesztette: Juhász M.

GERECSE-HEGYSÉG
TŰZKÖVES-BARLANG

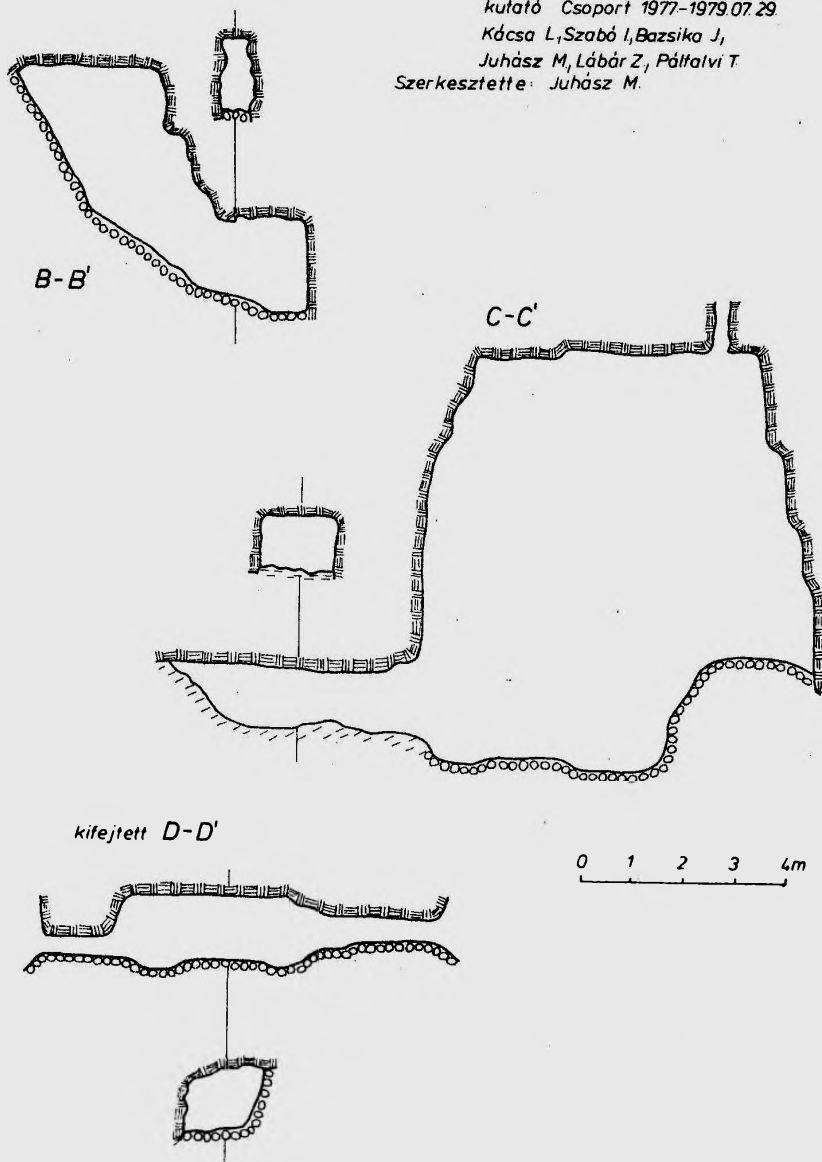

Felmérte: Vértés László Karszt-és Barlangkutató
Csoport 1977-1979 07.29.
Kácsa I., Szabó I., Bazsika J.
Juhász M., Lábár Z., Pálfalvi T.
Szerkesztette: Juhász M.

beomlott
kutatóakna

GERECSE-HEGYSÉG
TŰZKÖVES-BARLANG

Felmérte: Vértés László Karszt-és Barlang-
kutató Csoport 1977-1979.07.29.
Kácsa L, Szabó I, Bazzika J,
Juhász M, Lábár Z, Páltalvi T
Szerkesztette: Juhász M.

GERECSE - HEGYSÉG

JURA-ZSOMBOLY

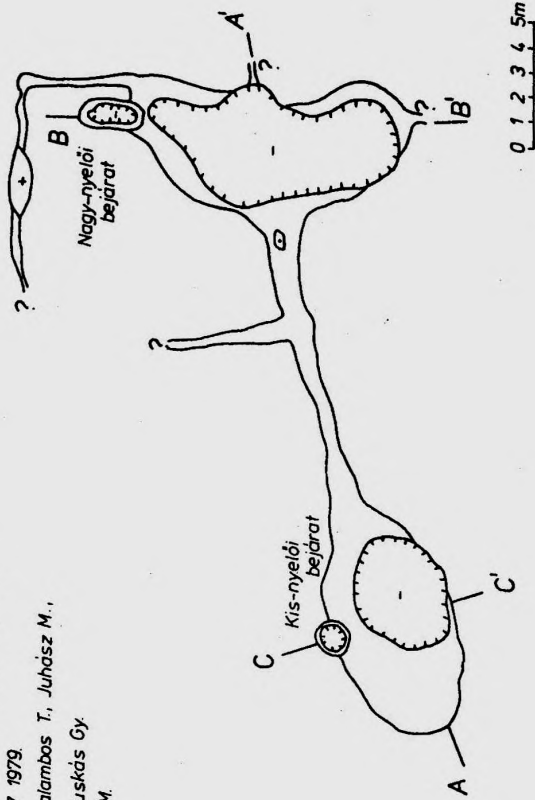
Felmérte: Vértés László Karszt- és Barlangkutató

Csoport 1977-1979.

Bazsika J., Galambos T., Juhász M.,

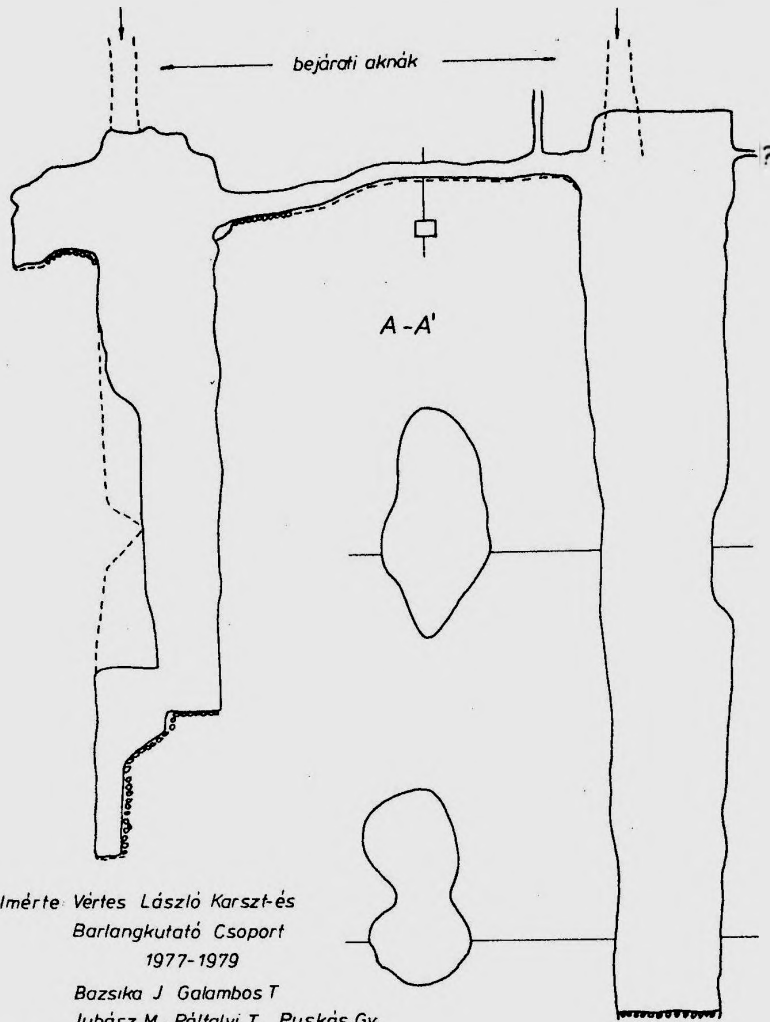
Pálfalvi T., Puskás Gy.

Szerkesztette: Juhász M.

alaprész

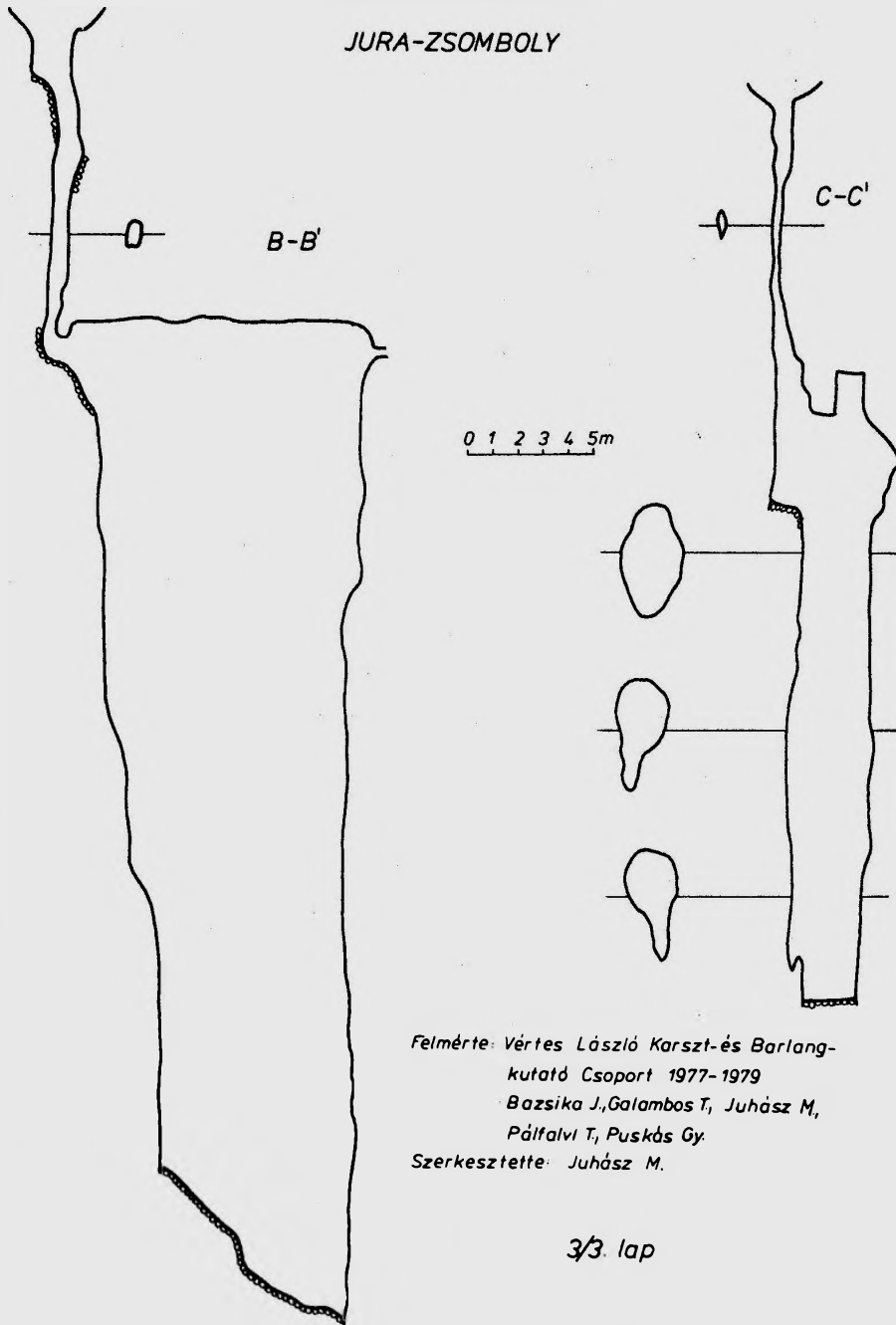
GERECSE-HEGYSÉG
JURA-ZSOMBOLY

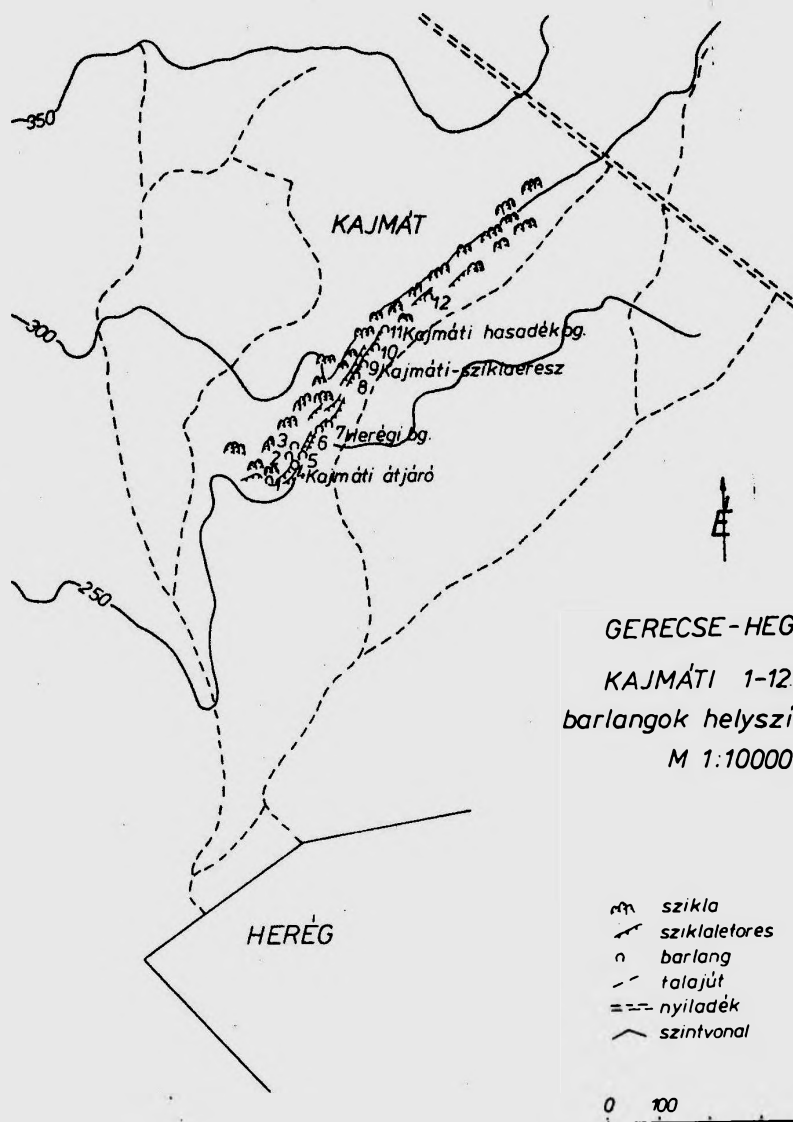
Felmérte: Vértés László Karszt-és
Barlangkutató Csoport
1977-1979
Bazsika J Galambos T
Juhász M., Pálfalvi T., Puskás Gy.
Szerkesztette: Juhász M.

0 1 2 3 4 5m

GERECSE-HEGYSÉG
JURA-ZSOMBOLY

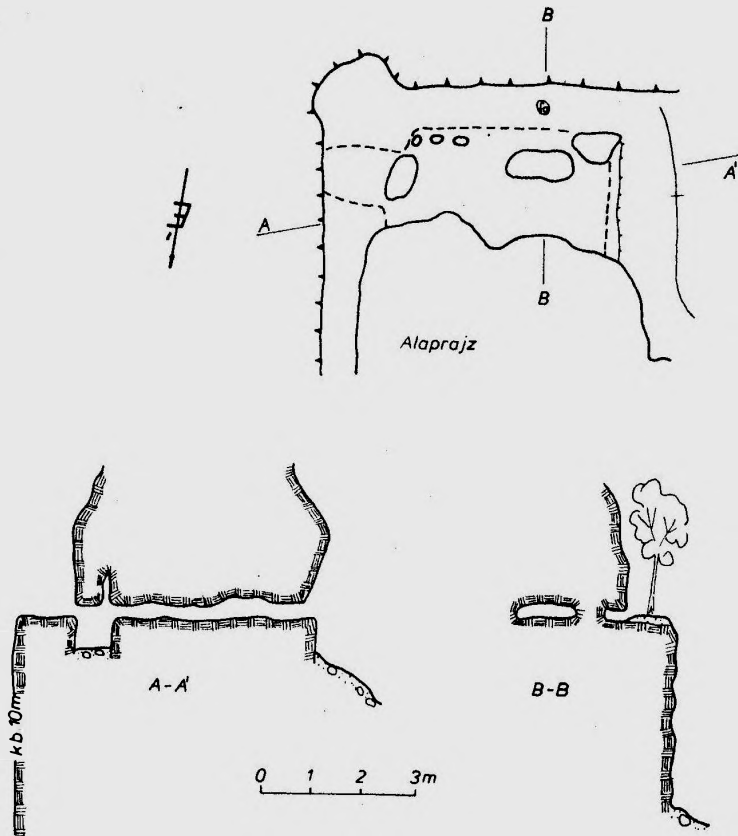

Felmérte: Vértés László Karszt-és Barlang-
kutató Csoport 1977-1979
Bazsika J., Galambos T., Juhász M.,
Pálfalvi T., Puszkós Gy.
Szerkesztette: Juhász M.

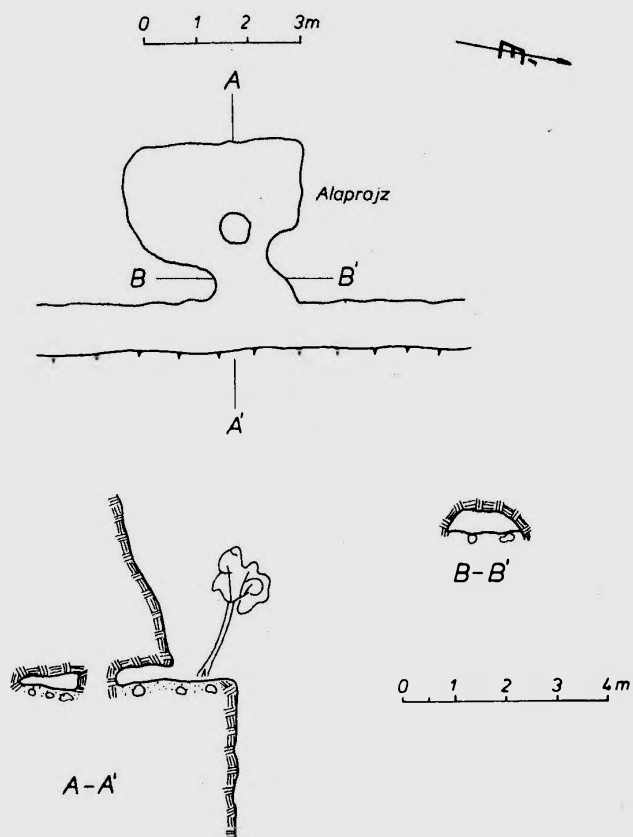
Vértes László Karszt-és
Barlangkutató Csoport
1979.

GERECSE - HEGYSÉG
KAJMÁTI 1sz. BARLANG

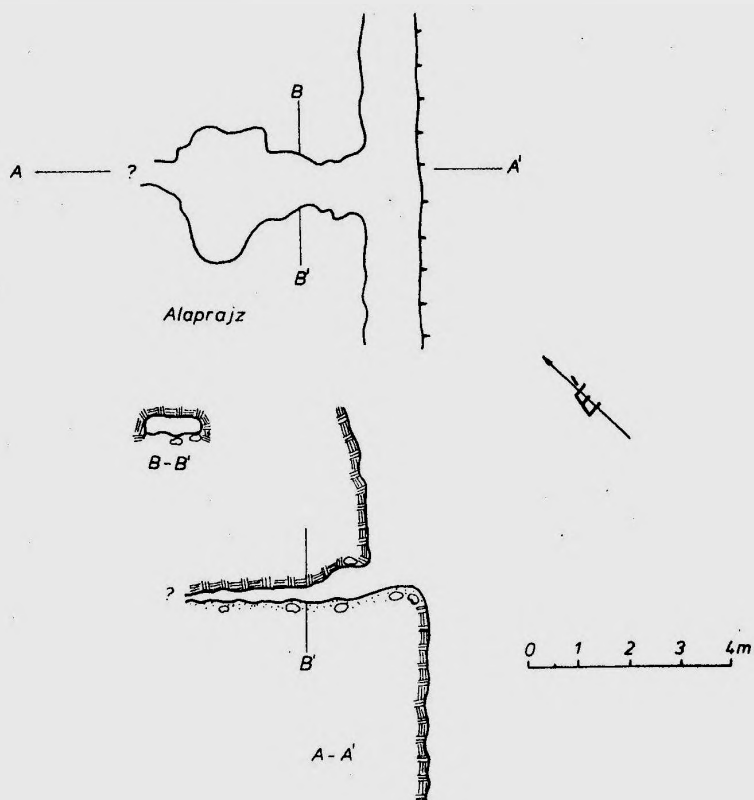
Felmérte: Vértés László Karszt-és Barlangkutató
Csoport 1979.06.09
Juhász M., Kenessey F.
Szerkesztette: Juhász M.

GERECSE HEGYSÉG
KAJMÁTI 2sz. BARLANG

Felmérte vértés László Karszt-és Barlangkutató
Csoport 1979.0609
Kenessey F. Juhász M.
Szerkesztette: Juhász M.

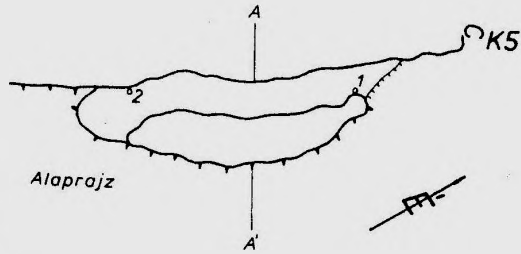
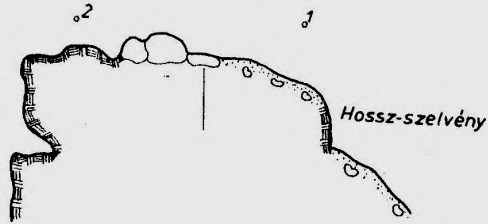
GERECSE-HEGYSÉG
KAJMÁTI 3sz. BARLANG

Felmerte: Vértes László Karszt- és Barlangkutató
Csoport 1979.06.09.
Kenessey F., Juhász M.
Szerkesztette: Juhász M.

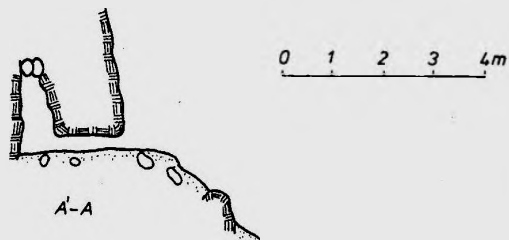
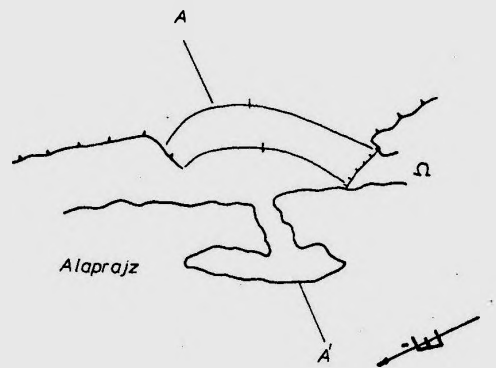
GERECSE-HEGYSÉG
KAJMÁTI-ÁTJÁRÓ

0 1 2 3m

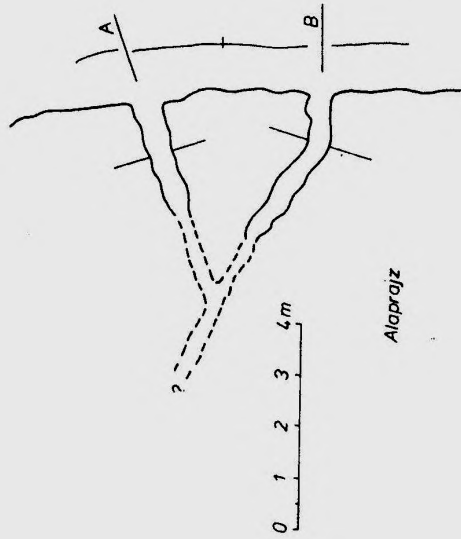
Felmérte: Vártes László Karszt-és Barlangkutató
Csoport 1979.06.09.
Juhász M., Kenessey F.
Szerkesztette: Juhász M.

GERECSE - HEGYSÉG
KAJMÁTI 5sz BARLANG

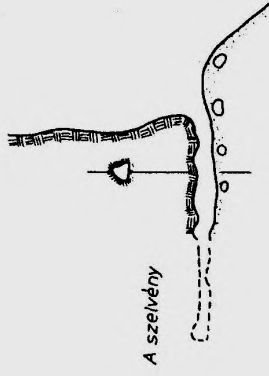

Felmérte: Vértés László Karszt- és Barlangkutató
Csoport 1979.06.10.
Kenessey F., Juhász M.
Szerkesztette: Juhász M.

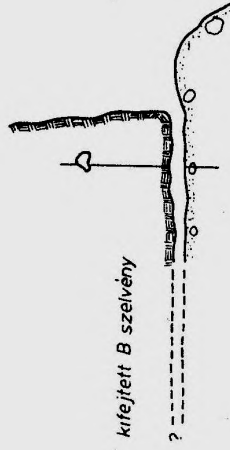
GERECSE-HEGYSÉG
KAJMÁTI 6sz. BARLANG

Alaprajz

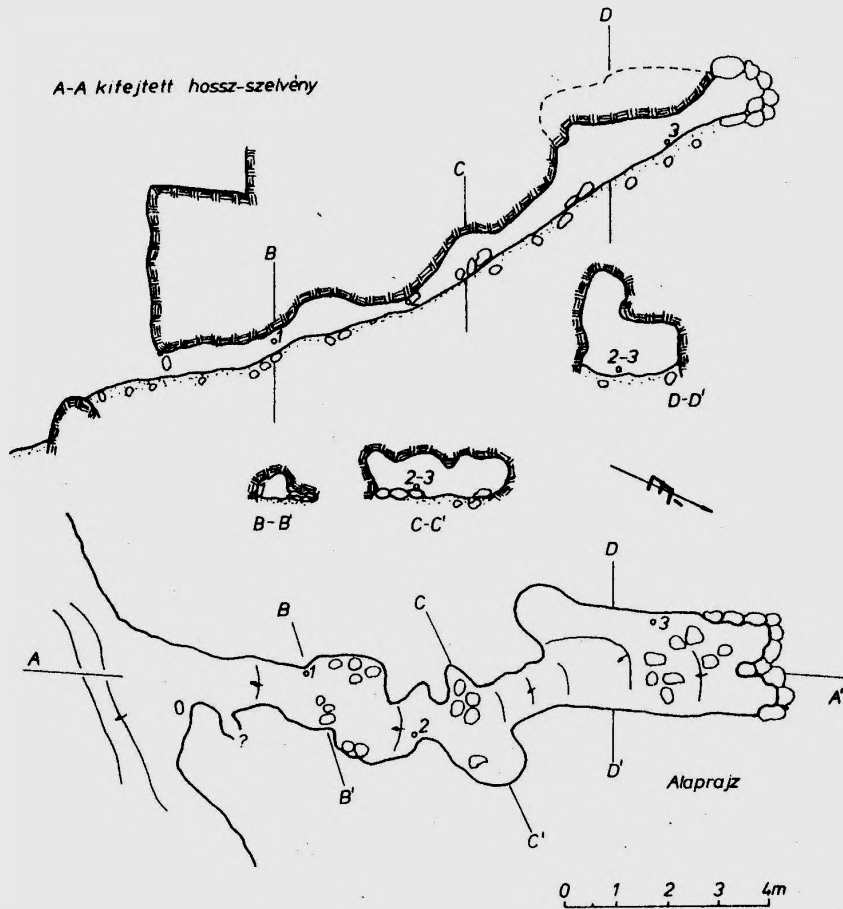

A szelvény

kifejtett B szelvény

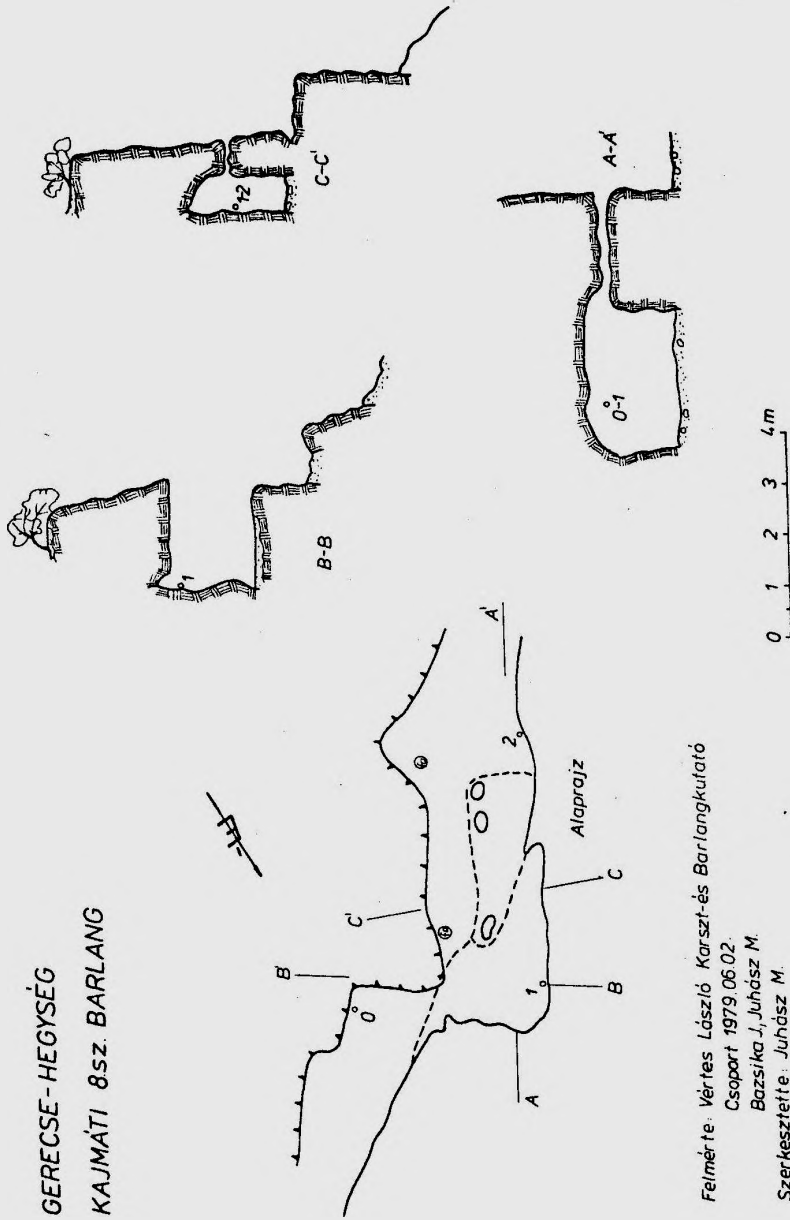
Felmérte: Vértes László Karst-és Barlangkutató
Csoport 1979.06.09.
Juhász M., Kenessey F.
Szerkesztette: Juhász M.

GERECSE-HEGYSÉG
HÉREGI-BARLANG

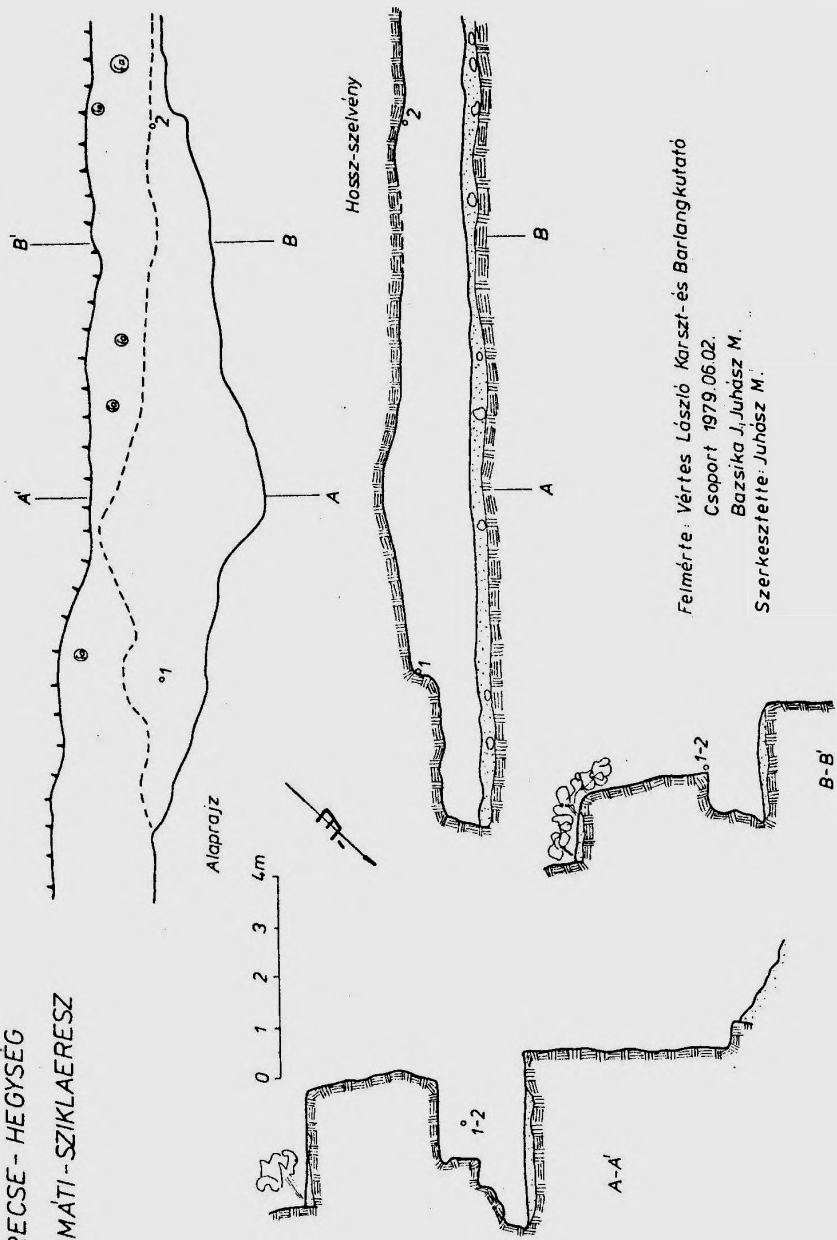
FELMÉRTE: Vértes László Karszt- és Barlangkutató
Csoport 1979. 06. 10.
Juhász M. Kenessey F. Vendéghe A.
Szerkesztette: Juhász M.

GERECSE-HEGYSÉG
KAJMÁTI 8.sz. BARLANG

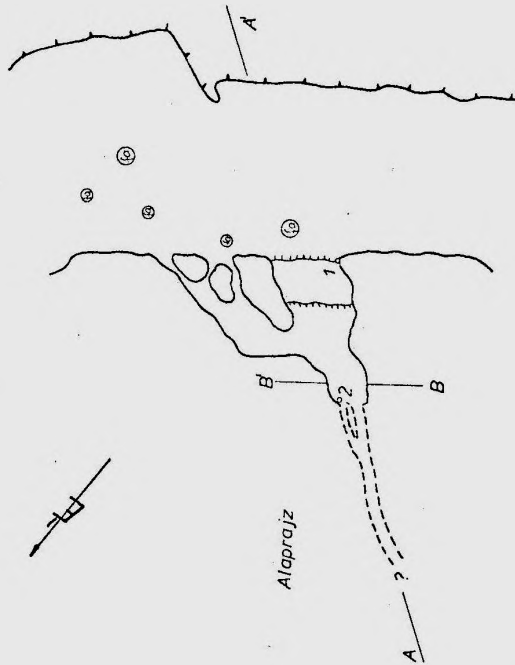
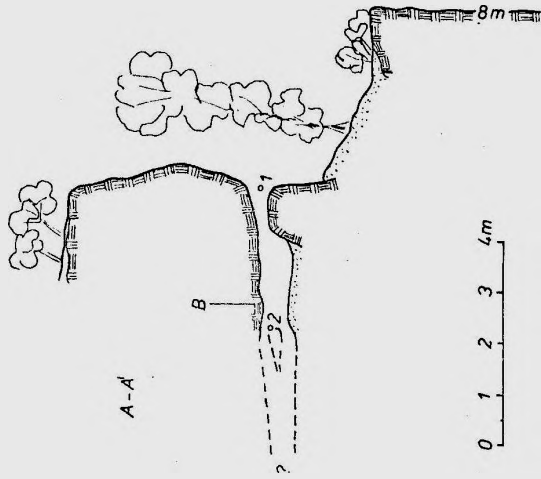
Felmérte: Vértess László Karst-és Barlangkutató
Csoport 1979.06.02.
Bazsika J., Juhász M.
Szerkesztette: Juhász M.

GERECSE - HEGYSÉG KAJMÁTI - SZIKLAERESZ

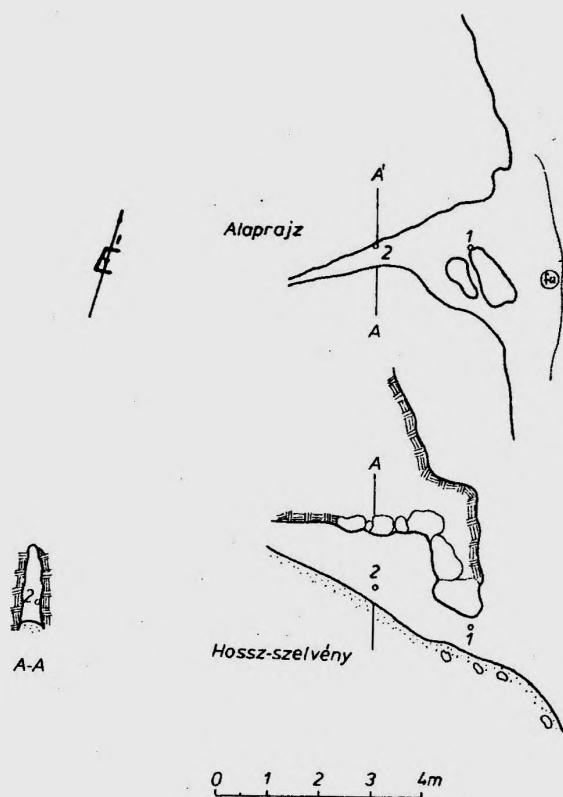
Felmérte: Vértés László, Karst- és Barlangkutató
Csoport 1979.06.02.
Bazsika J., Juhász M.
Szerkesztette: Juhász M.

GERECSE-HEGYSÉG
KAJMÁTI 10.sz. BARLANG

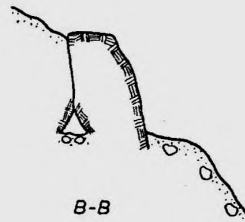
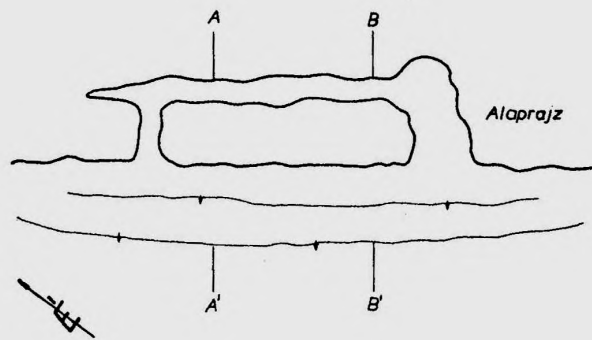
Felmérte: Vértes László, Karszt-és Barlangkutató
Csoport 1979.06.02.
Bazsika J., Juhász M.
Szerkesztette: Juhász M.

GERECSE-HEGYSÉG
KAJMÁTI - HASADÉKBARLANG

Felmerte: Vértés László Karszt-és Barlangkutató
Csoport 1979.06.09.
Kenessey F., Juhász M.
Szerkesztette: Juhász M.

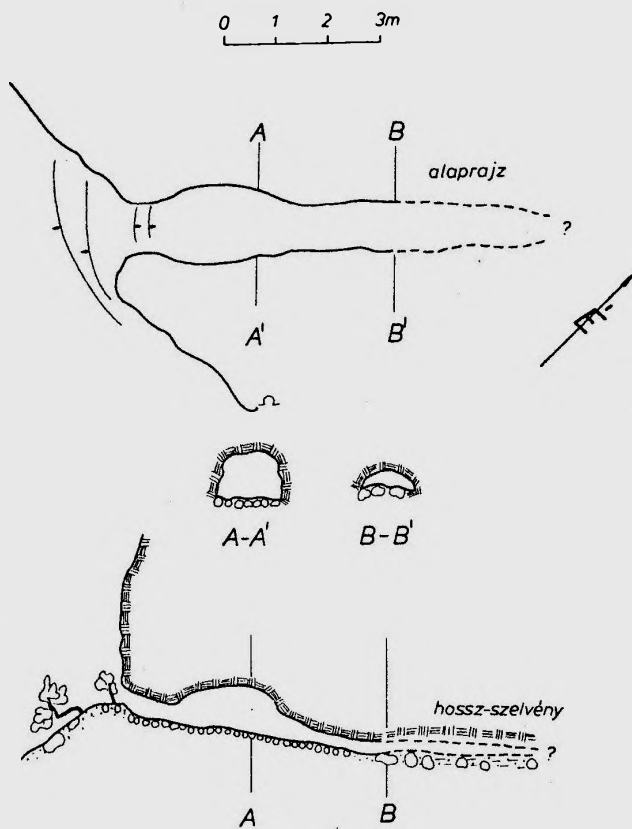
GERECSE - HEGYSÉG
KAJMÁTI 12.sz. BARLANG

0 1 2 3 4m

Felmérte: Vértes László Karszt-és Barlangkutató
Csoport 1979.06.10.
Heitz F., Juhász M.
Szerkesztette: Juhász M.

GERECSE-HEGYSÉG
REJTETT-BARLANG

Felmérte: Vértés László Karszt-és Barlangkutató
Csoport 1979.07.07
Heitz F., Juhász M.
Szerkesztette: Juhász M.

Zárójelentés a Tüzköves-barlangban végzett
kutatómunkáról
Juhász Márton

Tartalom

A barlang fekvése	3
A barlang leírása	3
Kutatástörténet	4
Földtani adatok	
Küzettni viszonyok	5
Ásványtani viszonyok	6
Üledéktani viszonyok	7
Hidrológiai viszonyok	7
Óslénytani viszonyok	8
Klimatológiai viszonyok	8
Biológiai viszonyok	8
A barlang genetikája	9
Összefoglaló felmérési adatok	10
Gyakorlati adatok	10

Mellékletek:

Dr. Kordos László: A Tüzköves-barlang csontmaradványai. A Tüzköves-barlangban végzett klimamérések adatai.

Térképdokumentáció

A kutatási terület átnézetes helyszínrajza,

A kutatási terület részletes helyszínrajza,

A főbb hasadékirányok és a barlangjáratok viszonya a Kis-Gerecsén,

Tüzköves-barlang. Alaprajz, hossz- és keresztmetszelvények. 1977.

Tüzköves-barlang. Alaprajz, hossz- és keresztmetszelvények. 1979.

A Tüzköves-barlang kutatását a Vértes László Karszt- és Barlangkutató Csoport az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal B.I. 100-61/1977. számú és a HM. Területi Gazdálkodási Főosztály 457/8/1978. számú kutatási engedélye alapján végezte.

A barlang fekvése

a./ Közigazgatási:

Komárom megye, Héreg - Bajót - Lábatlan - Tardosbánya községek között elterülő, a HM. Területi Gazdálkodási Főosztály kezelésében lévő terület.

b./ Földrajzi:

Héreg község templomától 344° irányában 4800 m-re,

Tardosbánya község templomától 53° irányban 4550 m-re, /térképről lemérve/

a Kis-gerecsei Gyermekekudulótól 26° irányban 360 m-re. /bemérve/

A bejárat tszf. magassága kb. 460 m. /térképről megállapítva/

Az adatokat a Kartográfiai Vállalat 1979. évi, 1:60.000 méretarányú "A Gerecse turistatérképe" alapján, annak módosításával adjuk meg. Az itt "Kis-gerecsei-viznye-

lők" néven feltüntetett barlangok nem tényleges helyzetükben vannak jelölve.

A barlang leírása

A barlang bejárata 4 m mély, kb. 8 m átmérőjű, szabálytalan alakú, beszakadásos jellegű töbör aljáról nyílik.

A töbör D-i oldalában a MÁFI kutatóárkot mélyített, a kibontott kőtörmelék a barlang környékén van felhalmozva.

A bejárati alca 11 m mély, 6 m után rályukad a teremre. Felső részét beszakadt kőtömbök szűkítik, első 2 métere ácsolt. Érdekesége egy, az oxfordi kőzetpadról beszakadt kőtömbön látható, szépen preparálódott Ammonitesz kőből.

A terem 13 m hosszú, 4-6 m széles, 8 m magas. Talpát kőtörmelék és agyag alkotja. A bejárat alatt nagymennyiségű törmelék halmozódott fel. Az oldalfalak közel függőlegesek, gyengén korrodáltak. A mennyezetet nagy, egymástól hasadékokkal elválasztott kőzettömbök alkotják. Ezekben is szép Ammonitesz fossziliák figyelhetők meg.

A törmelékkep oldalából jobbra felfelé induló rövid folyosó markáns korróziós formái említésre méltók. A barlang többi mellékjárata jelentéktelen.

Kutatástörténet

A barlang töbrére 1974. nyarán Sashegyi László utmutatásával bukkantunk rá.

1975-ben májusi kutatótáborunk alatt kibontottuk a kb. 1,5 m vastag bejárati törmelék-dugót és bejutottunk az akkor 14 m mély üregbe. Az omladékos bejárati szakaszt még ebben az évben kitisztítottuk és megfelelően kiácsoltuk.

Ekkor adtuk a barlangnak - a bejárat feletti kőzetpadról - a "Tűzköves" elnevezést.

1976-78-ban a feltáró kutatás a Jura-zsomboly felé vezető hasadék kibontására irányult. 8 m mély kutatóármát mélyítettünk, de a szelvény beszűkülése miatt továbbjutni nem tudtunk.

A kutatóalca 1979. nyarán beomlott.

A barlang felmérése 1977-ban készült el, pótmérések 1979-ben történtek. Fotódokumentáció folyamatosan készült.

A feltárással párhuzamosan végzett egyéb megfigyelések, vizsgálatok eredményeiről az alábbiakban számolunk be.

Földtani adatok

Kőzettani viszonyok

A barlang 1,5-2 m vastagságú holocén-pleisztocén törmelékkel fedett jura mészkőben alakult ki. A mészkő vékonypados-táblás településű, dőlése 64/9°. Erősen tektonizált, a fő törések közel É-D és ÉNy-DK irányúak.

A töbör oldalában mélyített MÁFI kutatóárok és a barlang természetes feltárása kőzettanilag a következőképp tagolható:

A képződmény leírása	Kora	Helyzete bejáráshoz viszonyítva	Vastagsága m
<u>Erdei talaj.</u> barna, agyagos, tüzkőtörmeléses.	Holocén	+3,85 +3,65	0,20
<u>Agyagos tüzkőtörmelék.</u> vörös, sárgásbarna agyaggal gyengén kötött. Osztályozatlan, 0,5-50 cm-es gyengén koptatott, felületén dehidratált, vegyes anyagú, rétegmentes tüzkőtörmelék alkotja.	Pleisztocén	+2,55	
<u>Tüzkő és agyarrétegek váltakozása.</u> vékony, tüzkőtörmeléses agyagsávokkal elválasztott sárga, vörös, barna, rétegenként egymemű, kemény, szilánkos törésű tüzkőrétegek.	?	+2,15	0,40
<u>Agyag.</u> zöld, lila, sárga színű, képlékeny, közepén 4 cm-es barna tüzkősávval elválasztott rétegek.	?	+2,00	0,15
<u>Mészkö.</u> világosbarna-vörös, alul sötétebb árnyalatú, kemény, tömött, szilánkos törésű. Felül 5 cm-es barnászörös tüzkősáv. Gazdag Ammonitesz faunát tartalmaz.	Oxfordi	+1,40	0,60
<u>Tüzkőgumós mészkő.</u> tüzkő, világosbarna, alatta sötétebb vörösesbarna, tömött, kemény, szilánkos törésű, májibarna tüzkőgumókat tartalmazó mészkő, mely lefelé a kavasavtartalom fokozódásával vörösesbarna, barna, sárgásbarna tüzkőbe megy át. A szakasz 10-30 cm-es rétegekre bontható. Makrofaunát nem tartalmaz.	Kallovi	+0,30	1,70
<u>Mészkö.</u> vörös, helyenként sárgásbarna, agyagos, gumós, 15-50 cm vastagságú rétegek, gazdag Ammonitesz faunával. Tagolása csak a fauna feldolgozásával lehetséges.	Bathfelső liász	-21,5	21,20

Az oxfordi mészkőre települő agyag és tüzkőrétegek áthalmazott voltának ellentmond települési helyzetük, ezért korukat megkérdőjeleztük.

Ásványtani viszonyok

A barlang képződményekben szegény, mindössze néhány jelentéktelen cseppkőfolyás található a terem oldalfalain.

Üledéktani viszonyok

A barlangban két jól elkülöníthető üledékcsoporthoz van:

1./ Törmelékakup a bejárat akna alatt. Vegyes anyagú, 1-50 cm-es mészkő és tüzkőtörmelék alkotja. Gyengén agyagos, rétegzetlen. Felső részén frissen bemosott csontmaradványok és töltényhüvelyek voltak találhatóak.

2./ Kutatóaknai feltárás:

- Vörös agyag. 20-50 cm vastag, gyengén kötött törmelékes.
- Agyagos homok. 3,5 m vastag, szürke, barna, jól rétegzett Nagymennyiségű csontmaradványt tartalmaz.
- Agyagos tüzkőtörmelék. 2,5 m vastag, 1-50 cm-es, agyaggal gyengén kötött, rétegzetlen kötött törmelék alkotja.

Hidrológiai viszonyok

A barlang vízgyűjtőterülete rendkívül kicsi, kb. 1000 m². Állandó jellegű vize nincsen, csak időszakos. Hóolvadáskor, esőzéskor a felszínre jutó csapadék gyakorlatilag teljesen elnyelődik. A felszínen lévő tüzkőtörmeléken és a vékony, jól tektonizált fedőközeten 2-3 óra alatt átszaladva a barlangban erős csepegés indul meg, a nagyobb repedéselknél és a bejárat aknánál gyenge csorgás tapasztalható. A csepegés maximum 2-3 hétig egyre gyengül, majd megszűnik. A barlang falai nedvesek maradnak, hosszú szárazság idején a jobban szellőzött bejárat akna kiszárad.

Öslénytani viszonyok

A feltárás során előkerült csontmaradványokat a M. Áll. Földtani Intézetbe juttattuk el, ahol azokat dr. Kordos László vizsgálta. A bejáratközeli szórványos maradványok fiatal bemosás következtében kerültek a barlangba. A kutatóaknában feltárt, csontmaradványokban gazdag üledék további vizsgálatokat igényel.

A leletek jegyzékét a mellékletben közöljük.

Klimatológiai viszonyok

A Tüzköves-barlangban 1977, végén és 1978-ban rendszeresen történtek klimamérések, melyekhez Assmann-féle pszichrométert használtunk. Átszámítási táblázat hiányában a méréssorozat értékelését nem készíthetjük el, a mellékletben a száraz és nedves hőmérséklet értékeket adjuk meg.

Biológiai viszonyok

Az 1975-ös feltáráskor, a barlang első bejáratán semmilyen élőlény nyomát nem tapasztaltuk. A bejárat megnyitását követően az üregben hamarosan több rovarfej is megjelent. A bejárat közelében meztelen csigák élnek. Az ácsolatokon penészgombák telepedtek meg. Összességében a barlang élővilága rendkívül szegény.

A barlang genetikája

A Tüzköves-barlang jelenlegi állapota szerint egy alulról felharapódzó, a felszint erősen megközelítő, pusztuló fázisban lévő zsomboly maradványa.

A zsombolyképződés kiindulópontja feltehetőleg egy már a pliocénben - pleisztocén elején a dachsteini mészkőben kialakult üreg lehetett. A felboltozódás a tektonikai vonalak mentén innen indult meg, s fejlődött a triász-jura réteghatár eléréséig. Az üregképződés e szakaszára csak következtetni tudunk. A jura vékonypados-táblás mészkőösszletre a réteglaponkénti leszakadás a jellemző. Nagy szelvényű és magasságú kúrtó alakult így ki, ugyanakkor elkezdődött az alsó rész feltöltődése, amit főként a kőzet nagy agyagtartalma okoz. Ez a folyamat ma is tart, a barlangban jól tanulmányozható.

Az üreg minnél jobban megközelítette a felszint, annál jobban érték annak hatásai. A hasadékok mentén leszivárgó, azokat oldó, tágító víz hatására a barlang valószínűleg többször is nyitottá vált, a bejáraton vagy bejáratokon nagy mennyiségű felszíni tüzkőtörmelék került be.

Ezt a fázist egy aktív víznyelési időszak követte. A ma ismeretlen víznyelőjáraton keresztül homokos-agyagos üledékek halmozódtak fel, az üreg térfogata jelentősen csökkent. A vizutánpótlás D-ről, a Nagy-Gerecse irányából érkezett, s csak a Nagy- és Kis-Gerecse közt lévő völgy bevágódásával szűnt meg. Ezt követően a barlang lezáródott, csak a közelmúltban vált rövid időre nyitottá. Ennek eredménye a bejárat alatti törmelékku. A nyílást ezután beakadályozó kőtömbök és ezekre települő laza kőtörmelék zárta el. Ez megfelel a kutatás kezdetekor tapasztalt állapotnak.

Összefoglaló felmérési adatok

A barlang főbb méretei:

- A járatok hossza alaprajzban /főág 13 m, mellékágak 21,2 m/ összesen 34,2 m.
- A járatok hossza a valóságban /főág 24,7 m, mellékágak 22,6 m/ összesen 47,3 m.
- A legnagyobb horizontális kiterjedés 15,3 m.
- A legnagyobb vertikális kiterjedés a bejáratnál +0 m, -16,5 m, összesen 16,5 m.
- Alapterület kb. 80 m².
- Kőbtartalom kb. 400 m³.

A felmérés függő- és bányászkompasszal, vesztett pontokról történt.

A zárójelentésben leadott térképanyag megfelel az 1979. évi július 29-i állapotnak.

Gyakorlati adatok

Megközelítés:

Héregről a piros vagy Tardobányáról a kék turistajelzéssel gyalog; a Bajna - Bajót műútról Pusztamarót felé leágazó kövesúton gépkocsival a Kis-gerecsei Gyermeküdülőig. Innen az É-ra induló jelzetlen földúton kb. 350 m-re.

Szükséges felszerelés:

Leszállóruha, világítóeszköz, 10 m hágcsó vagy 20 m kötél. A területet látogatni csak a kezelő szerv engedélyével lehet.

A Tüzköves-barlang csontmaradványai

Dr. Kordos László

1976. Juhász Márton a bejárat-közeli törmelékből gyűjtött csontmaradványokat:

- Anura indet. - béka
- Anguis fragilis - törékeny gyík
- Talpa europaea - vakond
- Chiroptera sp. indet - denevér
- Canis sp. - kutyaféle
- Capreolus sapreolus - őz

A csontok a közelmúltban, legfeljebb néhány száz éve hullhattak a barlangba.

1977.VI.26-án Juhász Márton a Tüzköves-barlang bejárat-i törmelékkupjának aljáról, mosott kötörmelék közül egy róka /Vulpes vulpes/ két alsó állkapcsát és a hozzátartozó koponya töredékét gyűjtötte. Valószínűleg holocén korú.

1977.VII.15-16-án a Vértes László Barlangkutató Csoport tábora során a barlang bejáratától legtávolabbi pontján aknát mélyített, amelyből szürke-barnásszürke színű, jól rétegzett üledékből több nagyemlős csont került elő:

- Aves sp. indet. - madár
- Meles meles - borz
- Lepus europaeus - mezei nyúl
- Equus caballus - ló
- Capreolus capreolus - őz
- Cervus elaphus - szarvas

A csontok megtartása fiatal korra vall, s faji összetételében sem találunk olyan fajt, amelyik ma nem élne.

1977.XI.9-én Juhász Mártonnal megtekintettem a lelőhelyet. Ekkor megállapítottuk, hogy pillanatnyilag a barlangban két jól elkülöníthető üledékcsoport van, a bejárat-közeli törmelékkup, valamint a bejáratától legtávolabbi ponton mélyített aknában feltárt üledéksor. Míg a bejárat-közeli kötörmelékkora valószínűleg fiatal holocén, addig a távolabbi helyzetű üledéksor kora kérdéses. Innen 2 zsák /kb. 30 kg/ mintát vettünk, amely az alábbi fajokat tartalmazza:

- Talpa europaea - vakond
- Sorex araneus - erdei cickány
- Arvicola terrestris - vízi pocok
- Myodes glaerolus - erdei pocok
- Microtus arvalis - mezei pocok
- Microtus oeconomus - patkányfejű pocok

A minta nem döntötte el, hogy faunája milyen kora, de máris feltűnő a patkányfejű pocok jelenléte. Ez a faj Magyarországon csak mint pleisztocén reliktum él, de a Gerecsében és környékén nem. A barlangban további részletes gyűjtést érdemes végezni.

Tűzköves-barlang 1977-ben végzett klimamérések adatai. /Assmann-féle pszichrométer
- elől a száraz hőmérséklet./

	Felszín	Bejárat	Terem
11.06.	6,4- 5,2	7,8-7,2	9,8-8,3
11.13.	7,3- 6,0	7,5-7,1	9,0-8,2
11.20.	7,2- 6,2	8,0-7,8	9,2-9,0
11.27.	2,9- 1,4	7,6-7,3	8,2-7,0
12.04.	6,1- 5,4	4,8-4,4	8,4-7,6
12.11.	5,0- 4,0	5,5-5,5	8,4-7,4
12.18.	-5,6--4,5	2,4-2,2	7,9-7,3
12.25.	-2,9--2,4	4,2-3,8	7,9-7,3

Tűzköves-barlang 1978-ban végzett klimamérések adatai. /Assmann-féle pszichrométer
- elől a száraz hőmérséklet./

	Felszín	Bejárat	Terem
01.22.	4,6- 4,0	5,3- 5,1	8,0- 7,0
02.25.	8,0- 5,0	8,0- 7,0	10,9- 6,0
03.19.	12,2- 9,6	9,4- 9,2	-
04.16.	12,9-10,0	8,7- 8,2	8,9- 8,5
05.14.	26,0-21,2	14,0-13,2	10,9- 9,7
06.11.	18,0-14,0	12,5-12,1	11,4-11,4
07.09.	19,3-17,2	14,2-13,0	12,0-11,8
08.06.	24,2-19,6	12,0-11,4	11,2-11,2
09.03.	21,9-16,0	14,6-12,0	10,5-10,0
10.01.	20,2-15,2	13,8-13,8	11,4-11,0
10.29.	17,2-15,6	12,4-11,2	10,4-10,1
11.26.	-1,4--1,4	5,2- 5,1	8,0- 7,9
12.24.	-3,1--2,9	3,5- 3,2	7,6- 7,4

Zárójelentés
a Jura-zsombolyban végzett kutatómunkáról
Juhász Márton

Tartalom

A barlang fekvése	3
A barlang leírása	4
Kutatástörténet	5
Földtani adatok	
Kőzettani viszonyok	6
Ásványi viszonyok	6
Üledéktani viszonyok	6
Hidrológiai viszonyok	7
Klimatológiai viszonyok	7
Biológiai viszonyok	8
A barlang genetikája	8
Összefoglaló felmérési adatok	9
Gyakorlati adatok	9

Mellékletek:

A Jura-zsombolyban végzett klimamérések adatai.

Térképdokumentáció:

- A Kutatási terület átnézetes helyszínrajza;
- A Kutatási terület részletes helyszínrajza;
- A főbb hasadékirányok és a barlangjáratok viszonya a Kis-Gerecsén;
- Alaprajz, hossz- és keresztshelvény 1977.
- Alaprajz, hossz- és keresztshelvény 1979.

A Jura-zsomboly kutatását a Vértes László Karszt- és Barlangkutató Csoport az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal B.I. 100-62/1977. számú és a HM. Területi Gazdálkodási Főosztály 457/8/1979. számú kutatási engedélye alapján végezte.

A barlang fekvése

a./ Közigazgatási:

Komárom megye, Héreg - Bajót - Lábatlan - Tardosbánya községek között elterülő, a HM. Területi Gazdálkodási Főosztály kezelésében lévő külterület.

b./ Földrajzi:

Héreg község templomától 343° irányban 4900 m-re,
Tardosbánya község templomától 52° irányban 4600 m-re, /térképről lemérve/
a Kis-gerecsei Gyermekeküldőtől 18° irányban 450 m-re, /bemérve/
A bejáratok tszf. magassága kb. 450 m. /térképről megállapítva/

Az adatokat a Kartográfiai Vállalat 1979. évi 1:60.000 méretarányú "A Gerecse turisztatérképe" alapján, annak módosításával adjuk meg. Az itt "Kis-gerecsei-viznyelők" néven feltüntetett barlangok nem tényleges helyzetükben vannak jelölve.

A barlang leírása

A barlangnak két bejárat nyílása van, a K-i bejárat meredek töbr, a Ny-i kis horpadás aljáról nyílik, egymástól 20 m távolságban.

A K-i bejáratnál két méteres ácsolat után közel függőleges, erősen omladékos akna következik, mely 14 m után bevezet az alsó akna tetejébe. Innen kis beugróból É-i irányba szűk járat indul, mely öt méter után Ny-ra derékszögben megtörik és egy 8 m magas, a felszint 4,5 m-re megközelítő kürtő alá vezet. Az alsó akna 4-10 m átmérőjű, szabálytalan alakú, közel 40 m mély. Falai közel függőlegesek, simák, a felső részen lévő néhány cseppkőlefolyástól eltekintve képződménymentesek. Alját törmelékfogyó alkotja. Az akna tetején D-re induló folyosó szűk, agyaggal nagyrészt feltöltött, nem járható.

A Ny-i bejárat 2 m-ig ácsolt, ez alatt nyújtott szilvamag alakú hasadék vezet függőlegesen lefelé. Hét méter után szűkület következik, majd az akna 12 m-nél rályukad egy terem oldalára, melybe -16 m-en lehet kiszállni. A terem 8 m hosszú, 4,5 m széles 5 m magas. Mennyezete kiválóan szemlélteti a tektonikai vonalak mentén felharapódzó üregképződés folyamatát. Kelet felé rövid, enyhén emelkedő folyosó nyílik, mely a K-i alsó aknához vezet. A folyosóból balra nyíló kuszodában szép farkasfogas cseppkőlefolyások láthatók.

A terem Ny-i beugróját szép lefolyások és körömszirti kalcitmedencék százai díszítik. Az alsó akna 20 m mély, kb. 4 m átmérőjű, lefelé enyhén szűkülő. Felső 4-5 m-e omladékos, ez alatt sima képződménymentes szálkőzet határolja. Alján Ny-i irányba lefelé szűkebb hasadék indul, melyben két törmelékfogyó ácsolat van elhelyezve. Ezek alatt 5 m-rel van a végpont.

Kutatástörténet

1975. májusi kutatótáborunk alatt bontottuk meg a barlang K-i, nagyobbik töbrét. Kb. 2 m vastagságú törmelék átbontásával szabad járatot értünk el. Ácsolatépítés és az omladék eltávolítása után a nyár folyamán jutottunk be a szűk, függőleges aknába. Ezen, és az alatta lévő nagy átmérőjű aknán leereszkedve elértük a zsomboly 52 m mélyen lévő végpontját. A nagymennyiségű omladék miatt itt további feltárást nem végeztünk.

Ezzel párhuzamosan történt a Ny-i, kisebbik töbr kutatása. 1975. nyári táborunk alatt - a kb. 1,5 m-es törmelékfogyó átbontása, és a bejárat biztosítása után - itt 19 m-es mélységet értünk el. Az őszi tábor eredményeként már -40 m-ig jutottunk le, és az összekötő-folyosó feltáráásával sikerült egyesítenünk az aknarendszert.

A töbrméretek alapján a keleti ágat "Nagy-nyelőknek" a nyugati "Kis-nyelőknek", az egyesített rendszert - a bezáró kőzet után - Jura-zsombolynek neveztük el.

1976-ban és 1977. tavaszán megteremtettük a feltételeket a Kis-nyelők alsó aknájának további kutatásához. Eltávolítottuk a bejárat akna törmelékfogyóját, az aknákat behágoztuk, 1977-79-ben a végpontot bontottuk. A talpat 5 méterrel sikerült süllyesztenünk, továbbjutni nem tudtunk.

Több ponton kísérleteztünk -12 -20 m-es szinten vízszintes járatok feltárásával. Rövid, elszűkülő szakaszok elérése mellett ezek a próbálkozások sem jártak eredménnyel. A zsomboly kutatását 1979. őszén befejeztük.

A feltárással párhuzamosan végzett egyéb megfigyelések, vizsgálatok eredményeiről az alábbiakban számolunk be.

Földtani adatok

Kőzettani viszonyok

A zsomboly középső- és alsó jura mészkőben fejlődött ki, melyet 2-2,5 m vastag holocén-pleisztocén agyagos tüzkőtörmelék és talaj takar. A jura sorozat közel 50 m vastagságban vizsgálható. A mészkő sötét és világosvörös, néhol sárgás árnyalatú, felül gumós, alul tömött vékonypados-táblás. Tagolása csak a gazdag fauna feldolgozásával lehetséges.

A kőzet dőlése 64/9°. Erősen tektonizált, a fő töréssírányok közel É-D és ÉNy-DK irányúak.

Ásványtani viszonyok

A barlang ásványi kiválásokban szegény, képződményeket csak a -15 -20 m-es szinten találunk. Jellemzőek a cseppkőlefolysók és az 5-15 cm-es sztalaktitok, melyek repedések mentén fejlődtek ki. Az alsó aknák mennyezetét 1-5 cm-es szalmacseppkövek díszítik. A Váróterem hátsó részén több száz, körömnymi nagyságú kalcitmedence képződött, bennük kb. 20 db szabálytalan alakú, babszemnyi barlangi gyöngy volt található, ezek még 1976-ban eltűntek. Az összekötő-folyosó beugrójában szép farkasfogas lefolysók láthatók. A képződmények általában fehérek, a pirosasbarnás elszíneződést a vas- és mangántartalom okozza.

Üledéktani viszonyok

A barlang megismert kitöltésanyagának nagyrészt agyagos tüzkőtörmelék képezi. Ebből állt a Ny-i ág bejárata alatti törmelékcup és ilyen van a két alsó aknában is felhalmozódva. Valószínűleg a felszínközeli kovás kőzetrétegek maradványa, de elképzelhető, hogy a felszínről került a barlangba. A Ny-i ág alján ez alatt kőtörmelékes vörösagyag található.

Hidrológiai viszonyok

A barlang vízgyűjtőterülete kicsi, kb. 2000 m², állandó jellegű vize nincs. A hóolvadások, nagyobb esőzések vize órák alatt a barlangba jut, a felszíni törmeléken és a vékony, jól tektonizált fedőkőzetten átszaladva először a nagyobb repedések mentén jelenik meg. Ilyenkor erős csepegés, néhol csorgás tapasztalható. A Váróterem kalcitmedencéi alatt kis tócsa képződik, mely néha 4-5 hétig is megmarad. Száraz időben a felső aknák kiszáradnak, az alsók mindig nedvesek maradnak. Télen enyhe-hideg időjárásváltás után a Ny-i bejárati alma többször is eljegesedett.

Klimatológiai viszonyok

A Jura-zsombolyban 1977. végén és 1978-ban rendszeresen történtek klimamérések, melyekhez Assmann-féle pszichrométert használtunk. Átszámítási táblázat hiányában a mérőszorozat értékelését nem készíthettük el, a mellékletben a száraz és nedves hőmérséklet értékeket adjuk meg.

Érdekesek a zsombolyban kialakult légmozgásviszonyok. A Ny-i bejáraton behuzó, a K-i kifuvó légáramlat alakult ki. Az összekötő-folyosóban gyenge légmozgás van a K-i akna felé. Ez lényegesen gyengébb, mint a két bejáratnál hasonló szelvényeknél mért értékek. A különbséget a két alsó akna behatása magyarázza. A Ny-i alsó akna sziv, a K-i-ből levegőutánpótlás érkezik. Ezek a jelenségek a második bejárat megnyitása után jelentkeztek először, és az alsó szabad járatok közelségét sejtetik.

Biológiai viszonyok

1975-ben, a feltárást követő első bejáráson a barlangban élőlény nyomát nem tapasztaltuk. A bejárat megnyitását követően az üregben hamarosan több rovarfaj is megjelent. A bejárat alján, a Váróteremben és az összekötő-folyosóban meztelen csigákat lehet megfigyelni. A bejárat és a Ny-i ág alsó ácsolatain penészgombák élnek. Összességében a barlang élővilága rendkívül szegény.

A barlang genetikája

A Jura-zsomboly jelenlegi állapota szerint egy alulról felharapódzó, a felszint erősen megközelítő, avval több ponton kapcsolatban lévő, pusztuló zsomboly maradványa. A zsombolyképződés kiindulópontja feltehetőleg egy már a pliocénben - pleisztocén elején a dachsteini mészkőben kialakult üreg lehetett. A felboltozódás a tektonikai vonalak mentén innen indult meg, s fejlődött a triász-jura réteghatár eléréséig. Az üregképződés e szakaszára csak következtetni tudunk.

A jura vékonypados-táblás mészkőösszletre a réteglaponkénti leszakadás a jellemző. Nagy szelvényű és magasságú kúrtó alakult így ki, ugyanakkor elkezdődött az alsó rész feltöltődése, amit főként a kőzet nagy agyagtartalma okoz. Ez a folyamat ma is tart, a barlangban jól tanulmányozható.

A hasadékok mentén leszivárgó, tágitó víz hatására az üreg valószínűleg közvetlen kapcsolatba került a felszinnel. Ennek eredménye a tüzkőtörmelék-felhalmozódás a talpakon.

A felszíni nyílásokat összeékelődő kőtömbök és erre települő laza tüzkőtörmelék zárja el. Ez megfelel a kutatás kezdetekor tapasztalt állapotnak.

Összefoglaló felmérési adatok

A barlang főbb méretei:

- A járatok hossza alaprajzban /főág 30 m, mellékágak 17 m/ összesen 47 m.
- A járatok hossza valóságban /főág 111,7 m, mellékágak 26,1 m/ összesen 137,8 m.
- A legnagyobb horizontális kiterjedés 30,5 m.
- A legnagyobb vertikális kiterjedés a bejáratától +0 m, -52,0 m, összesen 52,0 m.
- Alapterület kb. 100 m².
- Kőbtartalom kb. 2200 m³.

A felmérés függő- és bányászkompasszal, vesztett pontokról történt.
A zárójelentésben leadott térképanyag megfelel az 1979. július 29-i állapotnak.

Gyakorlati adatok

Megközelítés:

Héregről a piros vagy Tardobányáról a kék turistajelzésen gyalog, a Bajna - Bajót mű-
útról Pusztamarót felé leágazó kövesúton gépkocsival a Kis-gerecsei Gyermeküdülőtől.
Innen az É-ra induló jelzetlen földúton kb. 350 m-re.

Szükséges felszerelés:

Leszállóruha, világítóeszköz, 50 m hágcsó, vagy 100 m kötél, ereszkedő- és mászófel-
szerelés.

A területet látogatni csak a kezelő szerv engedélyével lehet.

Jura-zsomboly 1977-ben végzett klimamérések adatai. /Assmann-
féle pszichrométer - elől a száraz hőmérséklet./

	11. 06.	11. 13.	11. 20.	11.27.
Felszin	6,4-5,2	7,2-6,0	7,2-6,2	2,9-1,4
I.sz.bejárat	4,8-4,0	5,1-4,4	5,0-3,8	3,0-2,8
II.sz.bejárat	6,2-5,0	6,3-5,4	6,0-4,0	6,4-6,0
Cseppköves terem	5,2-5,0	5,6-4,9	5,6-4,9	3,5-3,1
Összekötő folyosó	6,4-5,9	6,0-6,0	6,1-5,7	6,2-6,1
I.akna alja	7,6-5,8	7,6-5,9	7,0-6,6	7,2-6,2
II.akna alja	4,8-4,0	-	5,8-5,0	6,0-5,2
	12. 04.	12. 11.	12. 18.	12. 25.
Felszin	6,1-5,4	5,0-4,0	-5,6--4,5	-2,9--2,4
I.sz.bejárat	4,9-4,2	3,4-3,1	0,3-0,3	0,6-0,0
II.sz.bejárat	5,6-5,5	4,0-3,4	2,8-2,7	3,2-3,0
Cseppköves terem	4,8-4,3	3,2-3,0	3,8-3,2	3,7-3,0
Összekötő folyosó	5,4-5,0	5,7-5,2	4,8-4,4	4,2-3,8
I.akna alja	5,9-5,0	6,4-6,1	6,1-5,2	4,0-3,1
II.akna alja	4,6-3,8	-	5,8-5,2	3,9-3,2

Jura-zsomboly 1978-ban végzett klimamérések adatai. /Assmann-féle pszichrométer - elől
a száraz hőmérséklet/

	01. 22.	02. 25.	03. 19.	04. 16.
Felszín	4,6-4,0	8,0-5,0	12,2-9,6	12,9-10,0
I.sz.bejárat	4,8-4,1	6,0-5,5	10,1-8,4	12,0-10,4
II.sz.bejárat	6,2-5,2	5,5-4,0	7,4-7,1	8,2-7,5
Cseppköves terem	3,9-3,7	6,4-6,2	8,3-7,9	9,5-9,0
Összekötő folyosó	4,6-4,0	3,2-2,8	6,9-6,1	8,3-8,1
I.akna alja	5,0-4,0	7,4-6,6	6,5-5,4	7,0-6,0
II.akna alja	3,6-3,2	2,5-1,1	-	-
	05. 14.	06. 11.	07. 09.	08. 06.
Felszín	26,0-21,2	18,0-14,0	19,3-17,2	24,2-19,6
I.sz.bejárat	18,8-14,2	14,6-11,4	17,0-15,8	21,8-16,0
II.sz.bejárat	12,6-10,4	9,8- 9,0	10,6- 9,6	12,0-10,8
Cseppköves terem	13,3-11,2	12,0-10,2	12,1-10,8	12,8-11,2
Összekötő folyosó	10,0- 9,4	11,8-10,6	10,5-10,1	9,4- 9,0
I.akna alja	11,2- 9,6	7,9- 5,3	9,8- 9,0	10,6-10,0
II.akna alja	9,4- 8,8	9,2- 8,5	8,4- 7,6	8,4- 7,9

Jura-zsomboly 1978-ban végzett klimamérések adatai. /Assmann-féle pszichrométer - elől
a száraz hőmérséklet/

	09. 03.	10. 01.	10. 29.	11. 26.	12. 24.
Felszín	21,9-16,0	20,2-15,2	17,2-15,6	-1,4--1,4	-3,1--2,9
I.sz.bejárat	17,5-16,0	17,3-15,2	16,2-14,6	-0,4--0,4	-3,0--2,4
II.sz.bejárat	12,4-11,9	12,4-12,0	14,5-13,9	6,7- 6,7	5,2- 5,0
Cseppköves terem	14,0-12,6	13,2-13,0	14,0-13,0	4,8- 4,2	4,0- 3,6
Összekötő folyosó	10,1- 9,7	10,0-10,0	12,1-10,8	5,7- 5,7	4,4- 4,3
I.akna alja	8,6- 8,0	9,0- 8,2	9,0- 8,6	5,6- 4,8	4,2- 3,6
II.akna alja	8,8- 8,2	8,4- 7,6	7,9- 7,2	7,0- 6,4	5,8- 5,4